

panorama legnicka

www.legnica.naszemiasto.pl

Nr 43

SAMORZĄD

**Lew postawi, jak
kiedyś, łapę na kluczu.
Czyli eksperci poprawili
herb Legnicy**

str. 3

ZDROWIE

FOT. POLICJA

Dostali szpitalny wypis. Ale dramat wcale się nie skończył

Agnieszka, Adam i Mirek opowiedzieli nam
o wydarzeniach, które zmieniły ich życie **str. 8-9**

SPORT

**Miedź Legnica
po remisie ze Stalą
Mielec, a przed me-
czami z Jagiellonią
i Wieczystą **str. 18****

DOLNY ŚLĄSK

**Tajemniczy rajd afrykańs-
kiego ssaka. Jeżozwierz „zwie-
dził” kilka miejscowości i wreszcie
trafił w bezpieczne miejsce **str. 6****

OBYCZAJE

**Jak poprawnie
zachowywać się
na cmentarzu,
a jakich zachowań
unikać **str. 19****

Nr ISSN 1234-5393
Nr indeksu 272655

44

FT. ARCHIWUM PPG

LEGNICA

Za darmo zbadają, czy masz cukrzycę

Z darmowego programu profilaktyki cukrzycy mogą skorzystać w Legnicy osoby, które spełniają następujące kryteria:

- wiek: 45-65 lat
- miejsce zamieszkania: Legnica
- brak rozpoznanej cukrzycy typu 2
- w ciągu ostatnich 3 lat nie miały przeprowadzonych badań w kierunku cukrzycy
- mają nadwagę lub otyłość (BMI > 25)
- prowadzą mało aktywny tryb życia, w ich rodzinach występowała ta choroba

- miały w przeszłości nieprawidłowy poziom cukru
- mają nadciśnienie tętnicze.

Rejestrację na badania prowadzi Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Legnica, pod numerem tel. 788 800 249.

Badania zostaną wykonane w wybrane soboty, do 30 listopada 2025 r.

Kolejne zapisy chętnych prowadzone będą w cyklach co 2 tygodnie, do końca listopada. Realizatorem programu jest Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy.

TEL. 573 845 562/PONIEDZIAŁKI I ŚRODY, GODZ. 14-18

Skorzystaj z bezpłatnego telefonu porad prawnych dla dolnośląskich seniorów

Aby skorzystać z bezpłatnej porady prawnej wystarczy zadzwonić pod nr 573 845 562, a po odsłuchaniu komunikatu wcisnąć cyfrę „1”. Z Telefonicznego Punktu Porad Prawnych mogą korzystać osoby, które ukończyły 60. rok życia i mieszkają w woj. dolnośląskim. Dyżury - w poniedziałki i środy, w godz. 14-18. Celem Telefonicznego Punktu Porad Prawnych dla seniorów jest m.in. zapewnienie możliwości uzyskania porady osobom starszym, także seniorom, których nie stać na opłatę porady. Chodzi też o wspieranie mieszkańców wsi, skąd trudniej dostać się do prawnika. To także troska o ludzi chorych, niepełnosprawnych, potrzebujących pomocy prawnej. Telefoniczny Punkt Porad Prawnych jest inicjatywą Fundacji Przyszłość.

ZGŁOŚ AWARIĘ/USTERKĘ W MIEŚCIE: (76) 729 99 95

Legnicki Telefon Pierwszego Kontaktu

Pod numerem telefonu (76) 729 99 95 mieszkańcy Legnicy mogą zgłaszać różnorodne usterki i awarie związane z infrastrukturą komunalną. Zgłosić będzie można:

- uszkodzone latarnie;
- uszkodzone ławki;
- uszkodzone elementy placów zabaw;
- dziury i ubytki w drogach;

- porzucone wraki pojazdów;
- rozrzucone śmieci;
- dzikie wysypiska.

Zgłoszenia będą przekazywane do odpowiednich służb, co ma zagwarantować szybkie i skuteczne reakcje, a docelowo podnieść jakość życia w Legnicy.

LCK zaprasza legnickich seniorów

Redakcja
Legnica

W środę i czwartek (29 - 30 października) świętować będą seniorzy. W Akademii Rycerskiej czeka na nich bogaty program spotkań, warsztatów i koncertów.

Uroczyste otwarcie Legnickich Dni Seniora 2025 zaplanowano na środę, 29 października. O godz. 11:00 w Sali Królewskiej seniorzy dostaną klucze do miasta. Następnie rozpocznie się cykl zajęć wykładowo-warsztatowych z udziałem ekspertów. Od godz. 11:30 spotkanie „Żyj aktywnie, czuj się dobrze - domowa profilaktyka dla seniora”, poświęconemu zdrowiu stylowi życia i dobrej kondycji. O 12:30 - praktyczne warsztaty samoobrony „Bezpieczny Senior”, o 13:30 - zajęcia z pierwszej pomocy.

Na uczestników czekać będą stanowiska promocyjne i doradcze na II piętrze Akademii, bufet kawowy i poczęstunek, a także Przegląd Twórczości Senioralnej - wystawa rękodzieła i prac artystycznych.

W środę o godz. 18:30 w Sali Maneżowej sentymentalna wędrówka przez największe przeboje rodzimych wokalistek, czyli „Damy Polskiej Piosenki. Muzyczna podróż przez dekady”. Pełen ponadczasowych melodii koncert przenosi publiczność w świat najpiękniejszych „damskich” piosenek - od tang Hanki Ordonówny po Sanah. To opowieść o miłości, tęsknocie, sile i kobiecości, zbudowana z głosów: Ireny Santor, Anny German, Ewy Demarczyk, Anny Jantar, Alicji Majewskiej, Edyty Górniak i wielu innych. Bilety 30 zł - normalny oraz 20 zł - ulgowy dla seniorów powyżej 60. roku życia dostępne w Galerii Satyrykon.

W czwartek w Sali Maneżowej od godz. 18:00, wieczór taneczny „Niech żyje bal!”, połączonym z recitalem Teresy Pauch. To doskonała okazja, by wspólnie świętować, zatańczyć i spędzić czas w serdecznej atmosferze. Bilety w cenie 40 złotych są dostępne w Galerii Satyrykon.

Dni Seniora organizuje Legnickie Centrum Kultury.

FOT. FT. MIASTO LEGNICA

LRGNICA

Dziś otwarte spotkanie z wojewodą i prezydentem nt. ochrony ludności

Spotkanie odbędzie się w Sali Królewskiej Akademii Rycerskiej (ul. Chojnowska 2) dziś (wtorek) w godz. 10.00 -12.00. Będzie dotyczyło ochrony ludności i obrony cywilnej. Jest organizowane w ramach inicjatywy #BezpiecznyDolnyŚląsk. W wydarzeniu udział wezmą wojewoda dolnośląska Anna Żabska oraz prezydent Legnicy Maciej Kupaj. - Wojewoda Anna Żabska zaprezentuje założenia programu Ochrona Ludności i Obrona Cywilna (OLiOC), a prezydent Maciej Kupaj

przedstawi lokalne działania i plany w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców Legnicy. Spotkanie będzie okazją, by dowiedzieć się, jak wygląda system zapewnienia bezpieczeństwa w regionie i wspólnie porozmawiać o tym, jak chronić życie, zdrowie i mienie - informuje legnicki rfatusz.

W programie są również m.in. pokazy i warsztaty prowadzone przez służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, oraz panel dyskusyjny z udziałem mieszkańców. EG

ZDJĘCIE DNIA

FOT. EDYTA GOLISZ

W Centrum Handlowym Auchan w Legnicy można było w sobotę wymienić elektrośmieci na dekoracyjne rośliny. - To bardzo potrzebna akcja. Mama robiła u siebie porządky, miała stare radia. Chcieliśmy je wywieźć do kontenera na elektrośmieci, ale wyczuliśmy w portalu naszemiasto.pl o akcji i przywieźliśmy je tutaj. Dostaliśmy za to piękne wrzose, które zawieziemy mamie. Na pewno się ucieszy - mówią Dorota i Mirosław, których spotkaliśmy w Auchan. Przygotowano 300 roślin. Akcję zorganizowała „Gazeta Wrocławska”, a jednym z partnerów wydarzenia było Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej. Edyta Golisz

HERALDYKA ZESPÓŁ SPECJALISTÓW ZAJĄŁ SIĘ ZMIANAMI, KTÓRE NALEŻAŁO WPROWADZIĆ W SYMBOLACH MIASTA

LEW POSTAWI ŁAPĘ NA KLUCZU. EKSPERCI POPRAWILI HERB LEGNICY

Edyta Golisz
Legnica

Po miesiącach pracy specjalna komisja zaprezentowała projekt poprawionego herbu Legnicy. Uwzględniono w nim uwagi Komisji Heraldycznej.

Dlaczego herb Legnicy trzeba było poddać zmianom?

Chodzi o konieczność zamknięcia procedury jego zatwierdzenia przez Komisję Heraldyczną, działającą przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Komisja już w 2008 r. (!) wyraziła negatywną opinię w sprawie herbu, którym posługiwały się ówczesne władze Legnicy. Chodziło o liczne błędy - m.in. graficzne - w symbolu miasta.

Przez kilkanaście lat sprawa herbu „leżała na półce”. Prezydent Legnicy Maciej Kupaj powołał więc zespół specjalistów, którzy zajęli się zmianami w herbie. Zaprezentowano je 22 października w ratuszu.

Zastrzeżenia Komisji Heraldycznej

- Głównym powodem negatywnej opinii Komisji Heraldycznej w sprawie herbu Legnicy był jego niestaranny rysunek: zbyt grube linie konturowe tarczy i godła, niekształtnie przedstawione szczegóły lwa oraz owale i zęby kluczy, zniekształcone łapy i język lwa, czarna plama przy uchu lwa, niekształtny owal zamiast oka i brak lewej łapy lwa, która powinna być widoczna w wycięciu zęba klucza - informuje legnicki ratusz.

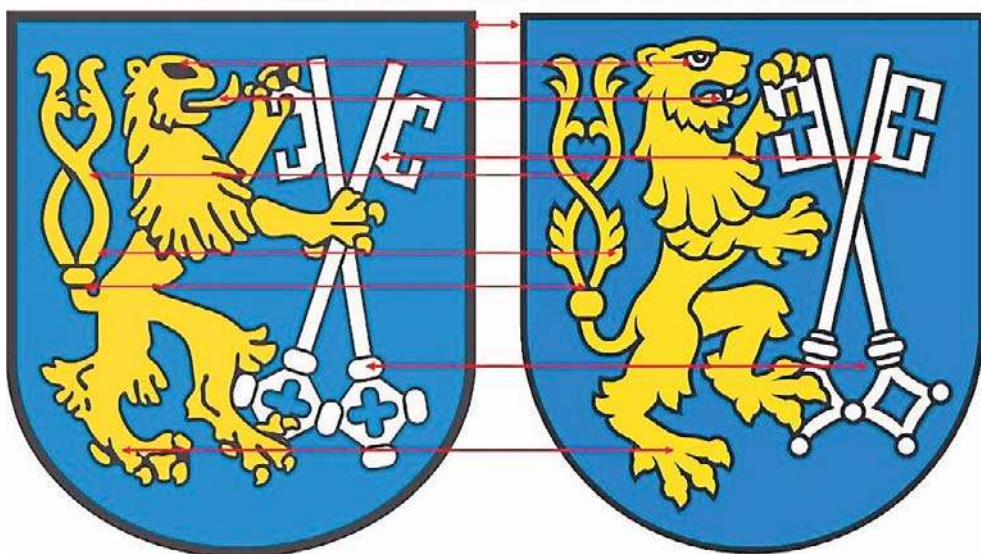
Komisja Heraldyczna miała też zastrzeżenia do wyglądu flagi miasta, łańcuchów Prezydenta i Przewodniczącego Rady Miasta oraz odznaki „Zasłużony dla Legnicy”.

- Ponieważ przygotowanie projektu herbu wymagało specjalistycznej wiedzy związanej z heraldyką, czyli nauką o herbach oraz weksylologii, czyli nauką o flagach, sztandarach, banerach itp., prace na kształtem herbu powierzone zespołowi badaczy - mówi Grzegorz Koczubaj, rzecznik prezydenta Legnicy.

Tak wygląda poprawiony i poprawny herb Legnicy

Zmiany uwzględniające uwagi Komisji Heraldycznej MSWiA

Zmiany uwzględniające uwagi Komisji Heraldycznej MSWiA

Radni Komisji Kapituły i Statutu Rady Miejskiej są na tak

Obradująca 22 października Komisja Kapituły i Statutu Rady Miejskiej pozytywnie zaopiniowała projekt herbu miasta, zaprezentowany przez członków zespołu powołanego przez Prezydenta Miasta.

To pierwszy etap procedury, która ma na celu zatwierdzenie samego herbu, stosowanego następnie we wszystkich weksyliach (np. flaga, chorągiew, sztandar, flaga stolikowa), pieczęciach, insygniach, odznakach honorowych oraz innych symbolach miasta (np. oznaka radnego, statuetka) i jego emblematy.

Co ciekawe, Komisja Heraldyczna przeprowadziła szczegółową analizę ikonografii legnickiego herbu od momentu jego powstania, zwracając szczególną uwagę na fakt, iż Legnica - jako jedno z niewielu polskich miast - dysponuje oryginalnym przywilejem herbowym. Przywilej herbowy Legnicy nadany 12 marca 1453r. przez króla Czech Władysława Pogrobowca, zatwierdzony 8 maja 1453 r. przez cesarza Fryderyka III, przechowywany jest w legnickim Oddziale Archiwum Państwowego we Wrocławiu. Pergaminowy dokument, opatrzony pieczęcią królewską, zawiera umieszczony w centralnej części barwny wizerunek herbu. Dokument sporządzony został w języku niemieckim.

SKŁAD ZESPOŁU DS. HERBU LEGNICY ORAZ INSYGNIÓW MIEJSKICH:

- prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski - przewodniczący zespołu, historyk specjalizujący się w heraldyce i sfragistyce oraz dziejach wczesnonowożytnych.
- dr Arkadiusz Muła - historyk sztuki, zastępca dyrektora Legnickiego Centrum Kultury ds. Centrum Witelona
- Edyta Łaborewicz - historyk, archiwistka, kierowniczka Archiwum Państwowego w Legnicy
- Marcin Makuch - historyk, dyrektor Muzeum Miedzi w Legnicy
- Konrad Byś - historyk, kierownik Działu Historii Muzeum Miedzi w Legnicy.

CO ZAKWESTIONOWAŁA KOMISJA

Co zakwestionowała Komisja Heraldyczna przy MSWiA w dotychczasowym herbie

- niestaranny rysunek herbu
- zbyt grube linie konturowe tarczy i godła
- owale i zęby kluczy
- niekształtnie przedstawione szczegóły lwa
- zniekształcone łapy i język lwa
- czarna plama przy uchu
- niekształtny owal zamiast oka
- brak lewej łapy, który powinna być widoczna w wycięciu zęba klucza

Uwagi odnoszące się do flagi dotyczyły jej błędnego umieszczenia w pliku (pionowo) oraz braku wzornika barw w systemie CMYK oraz PANTONE.

Uwagi odnoszące się do łańcuchów dot. napisów „Prezydent Miasta” i „Przewodniczący Rady”, których nie powinno się umieszczać na medalionach łańcuchów. Zwrócono również uwagę iż wzór jest podobny - łańcuchy należy odróżnić barwą - złotą dla Prezydenta, srebrną dla Przewodniczącego Rady.

Uwagi odnoszące się do odznaki „Zasłużony dla Legnicy”. Komisja zwróciła uwagę iż odznaki honorowe przysługują tylko województwom. Miasto może wprowadzić medal honorowy (wręczany, nie przeznaczony do noszenia).

W Palmiarni będzie poślizg na szkło?

Edyta Golisz
Legnica

Wykonawca remontu legnickiej Palmiarni ma problem: jedyny w kraju producent szkła dostarczy je dopiero w przyszłym roku.

Wiosną tego roku ruszył III etap remontu zabytkowej Palmiarni w Legnicy. Warte ponad 9 mln zł inwestycja ma przywrócić obiektowi dawny blask. Jednym z etapów zaplanowanych na ten rok prac miało być szklenie obiektu. Jednak szklenia na razie nie będzie - jedyny w kraju producent specjalistycznego szkła, wymagane do remontu Palmiarni, musi przebudować linię technologiczną, aby wykonać odpowiednie, szklane elementy. Władze Legnicy zapewniają, że to nie opóźni to jednak terminu zakończenia prac.

W związku z sytuacją generalny wykonawca rewaloryzacji Palmiarni - legnicka firma US-BUD - zwróciła się do władz Legnicy o przesunięcie terminu wykonania nowego oszklwienia obiektu do końca marca przyszłego roku, a co za tym idzie - przesunięcia wydatków na tę

Całość prac w Palmiarni ma zostać zakończona w październiku 2026 roku

część zadania w wysokości 4 mln zł.

- Miasto wyraziło na to zgodę. Okoliczności są niezależne od wykonawcy i nie dało się ich przewidzieć. Zwłaszcza, że procedura zamówienia szkła wymagała uzgodnień także z konserwatorem zabytków. Przypomnę, że kluczowym zakresem III

etapu miały być dostawa i montaż specjalistycznego oszklwienia palmiarni. Tymczasem jedyny w Polsce producent szkła o wymaganych parametrach i z udokumentowanym doświadczeniem w tym zakresie poinformował wykonawcę o konieczności dostosowania i częściowej przebudowy linii technologicznej,

Jednym z etapów zaplanowanych na ten rok prac miało być szklenie obiektu. Na razie szkła brakuje

aby firma mogła wykonać szklane elementy o wymaganych parametrach technicznych - mówi Grzegorz Koczubaj, rzecznik prezydenta Legnicy.

Jak zapewnił legnicki ratusz, przesunięcie terminu montażu oszklwienia nie wpłynie ani na wartość zadania, ani nie spowoduje jego opóźnienia. W tym czasie

firma będzie wykonywała inne prace.

Jakie prace zaplanowano?

- Wzmocnienie i renowacja konstrukcji stalowej - największe wyzwanie inwestycji: obecne płyty z poliwęglanu zostaną zastąpione szkłem szklarniowym,

co wymaga wzmocnienia konstrukcji z uwagi na znacznie większy ciężar nowego pokrycia.

- Nowe oszklenie obiektu - służące m.in. zapewnieniu mikroklimatu wewnątrz obiektu.

- Nowoczesne instalacje - grzewcza, oświetleniowa, nawadniająca.

- Przebudowa oczka wodnego wewnątrz palmiarni.

- Nowa szata roślinna - nasadzenia rozpoczną się w przyszłym roku i potrwać do zakończenia inwestycji. Projekt zakłada stworzenie atrakcyjnej, zróżnicowanej kompozycji roślin egzotycznych i tropikalnych

- Rewitalizacja zimnej szklarni - działania remontowe obejmą również sąsiedni obiekt, z którym Palmiarnia tworzy spójną całość.

- Przywrócenie historycznego głównego wejścia - ten element nada obiektowi dawny, reprezentacyjny charakter i będzie symbolicznym powrotem do jego świetności.

Całość prac ma zostać zakończona w październiku 2026 roku.

Koszt inwestycji to nieco ponad 9 mln zł, z czego 8 mln zł miasto pozyskało z rządowego programu Polski Ład.

Uczą się ratować życie

Edyta Golisz
Legnica

Warsztaty „Umiesz - ratujesz!” organizują miasto Legnica i Fundacja RAT. Zajęcia są darmowe, finansuje je KGHM Polska Miedź S.A.

Pod okiem doświadczonych instruktorów uczestnicy uczą się jak rozpoznawać stany zagrożenia życia, prawidłowo wzywać pomoc, prowadzić resuscytację krążeniowo-oddechową oraz korzystać z defibrylatora AED. - Najważniejsze to nie bać się pomagać. Każda sekunda ma znaczenie: wiedza i odwaga mogą uratować czyjeś życie - podkreślają organizatorzy warsztatów.

Pierwsze zajęcia odbyły się w sobotę (25.10), w Centrum Witelona w Legnicy. Uczestnicy samodzielnie ćwiczyli czynności ratujące życie - dorosłym i dzieciom - korzystając z profesjonalnych fantomów i sprzętu medycznego. Były także praktyczne wskazówki i trening wykonania chwytu Heimlicha, który może uratować życie przy zakrztuszeniu.

Kolejne warsztaty odbędą się 9 listopada. Do wyboru są dwa przedziały godzinowe: 9.00 - 13.00 lub 14.00 - 18.00

Pierwsze zajęcia odbyły się w Centrum Witelona

Jak się zapisać na zajęcia?

Obowiązują zapisy przez formularze online:

na godz. 9.00 <https://pierwszapotomoc091101.webankieta.pl/>

na godz. 14.00 <https://pierwszapotomoc091102.webankieta.pl/>

Warsztaty skierowane są do mieszkańców Legnicy od 16. roku życia.

Warsztaty „Umiesz - ratujesz!” to część miejskiego programu „Zdrowa Legnica”, promującego zdrowe życie.

Piotr Krzyżanowski
Legnica

W Kunicach odbyła się promocja wyjątkowej publikacji - książki „Kryminalne zagadki Kunic”, napisanej przez uczniów i absolwentów Szkoły Podstawowej im. Świętej Jadwigi.

Zaprezentowana 23 października książka pt. „Kryminalne zagadki Kunic” to zbiór opowiadań, w których młodzi autorzy (17 osób) z pasją i wyobraźnią odkrywają tajemnice swojej miejscowości, łącząc lokalne motywy z kryminalną intrygą.

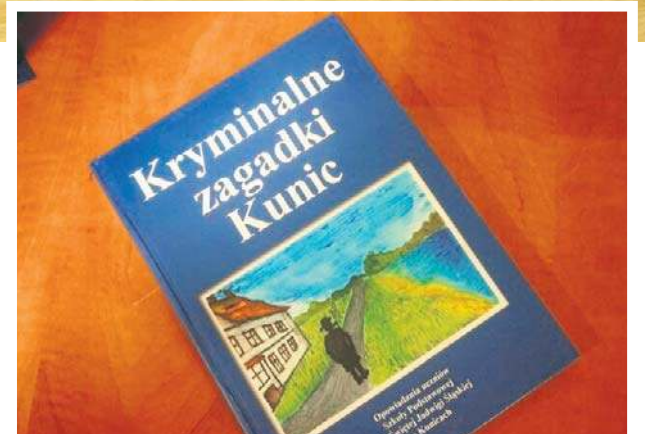
Książka wyjątkowa, bo - wiem wyjątkowi są jej autorzy. To bardzo młodzi ludzie, uczniowie szkoły podstawowej im. Świętej Jadwigi w Kunicach. Dla wielu z nich to literacki debiut, który może być początkiem wielkich literackich karier. - Kto wie, czy pewnego dnia nie ustawimy się w zakręconych kolejkach po autografy któregoś z autorów - napisała we wstępie do książki legnicka pisarka Monika B. Janowska.

- Jest mi niezmiernie miło, że tylu utalentowanych uczniów, a nawet absolwentów

Na książkę składają się opowiadania napisane przez uczniów i absolwentów szkoły w Kunicach

naszej szkoły w Kunicach, podjęło się napisania tych opowiadań. Ja już je przeczytałem i są naprawdę świetne - polecam każdemu. Gratuluję młodzieży, a także nauczycielom i rodzicom za inicjatywę i za to, że ta publikacja doczekała się wydania - mój wójt gminy Kunicie Krzysztof Błądziński.

W pogrzebie ojca Szańcy uczestniczyło wielu legniczan, duchownych, a także młodzież szkolna

Legnicznie pożegnali ojca Józefa Szańcę

Piotr Krzyżanowski
Legnica

Na cmentarzu Komunalnym przy ul. Wrocławskiej w poniedziałek, 20 października, spoczął znany legnicki franciszkanin ojciec Józef Szańca. Odprowadziła go kilkusetosobowa grupa legniczan.

Msza święta została odprawiona w kościele św. Jana Chrzyciela w Legnicy. Sam pogrzeb franciszkanina Józefa Szańcy odbył się na cmentarzu Komunalnym przy ulicy Wrocławskiej. Ojciec Józef Szańca zmarł w czwartek, 16 października.

Ojciec Józef Szańca urodził się 30 listopada 1944 roku. Świecenia kapłańskie przyjął w 1969 roku w Krakowie. W latach 80. XX wieku, był duszpasterzem akademickim przy kościele franciszkańskim

„Porcunkula” we Wrocławiu. Przez większość swojego życia kapłańskiego związany był z Dolnym Śląskiem.

W latach 1980-1984 pełnił funkcję proboszcza parafii św. Bartłomieja w Głogówku, następnie w Legnicy kierował Niższym Seminarium Duchownym (1986-1992). Później był proboszczem parafii św. Jana Chrzyciela w Legnicy (1996-2000), a po przekształceniu seminarium w Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. św. Franciszka z Asyżu – jego wieloletnim dyrektorem.

Ojciec Szańca był również wykładowcą etyki w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Legnickiej, wizytatorem katechezy, a także zastępcą dyrektora Wydziału Katechetycznego Legnickiej Kurii Biskupiej. Przez wiele lat współpracował z Radiem Plus Legnica,

Miejski ogród przy I LO otwarty tylko w godzinach pracy szkoły

Edyta Golisz
Legnica

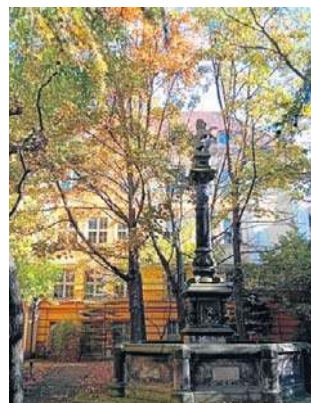
Legniczanie są zdziwieni, bo otwarty rok temu ogród na pl. Klasztornym miał być miejscem wytchnienia, relaksu, a często widzą kłódkę na bramie prowadzącej do tego miejsca. Dlaczego?

- W obecnym czasie, jesienno-zimowym, ogród jest otwarty w godz. 8.00 - 17.00, w dni powszednie. W czasie wakacji, gdy w szkole nie ma uczniów, ogród przy Liceum Ogólnokształcącym nr 1 w Legnicy jest otwarty w godz. 7.00 - 15.00, też tylko w dni powszednie. To godziny pracy administracji szkoły, kiedy przyszkolny skwer może być przez pracowników pilnowany. Jeśli miałby być otwarty przez całą dobę, trzeba by zatrudnić w I LO dodatkowych pracowników, tylko do pilnowania ogrodu, który niektórzy mieszkańcy niestety upatrzili sobie jako miejsce wieczornych libacji, noclegów w stanie upojenia alkoholowego, bezpłatnej, miejskiej toalety - wyjaśnia Grzegorz Koczubaj, rzecznik prezydenta Legnicy.

Legniczanie mogą więc korzystać z tego uroczego ogrodu tylko w tygodniu, za dnia. Po tem na ogrodowej furtce pojawia się kłódką. I nic nie wskazuje, żeby cokolwiek miało się w najbliższym czasie zmienić.

W weekend spacerowicze mogą popatrzeć na ogród tylko przez kraty ogrodzenia

W jesienne, słoneczne dni przyszkolny skwer prezentuje się wspaniale

Przypomnijmy, że to urokliwe miejsce na mapie Legnicy było przez wiele lat zamknięte dla mieszkańców. Na wniosek prezydenta Macieja Kupaja, stawiającego na otwieranie enklaw zieleni, w budżecie miasta zabezpieczono środki na renowację skweru przy I LO. Przeprowadzono m.in. pielęgnację drzew oraz prace naprawcze przy gzymsach. Ogród został otwarty we wrześniu ub. roku. Z założenia miał być czynny tylko w określonych godzinach.

Dodatkowo jednak przegrał z wandalami, wielbicie-

Na wniosek prezydenta stawiającego na otwieranie enklaw zieleni w budżecie miasta zabezpieczono środki na renowację skweru

lami nocnych libacji oraz poszukiwaczami odosobnionych miejsc w centrum Legnicy, w których można załatać pilną potrzebę fizjologiczną. Dlatego będący pod zarządem I LO ogród jest otwarty tylko w godzinach pracy szkoły.

Najmłodszy sołtys w Polsce został przewodniczącym Młodzieżowej Rady Miejskiej w Legnicy

Piotr Krzyżanowski
Legnica

W Urzędzie Miasta Legnicy 21 października odbyła się inauguracyjna sesja Młodzieżowej Rady Miejskiej Legnicy nowej kadencji.

Przewodniczącym Młodzieżowej Rady Miejskiej Legnicy został Fabian Kozioł.

- Jestem najmłodszym sołtysem w Polsce - mówił o sobie przed głosowaniem nad wyborem przewodniczącego MRM. Fabian sołtysuje w Tyńcuzyku Legnickim w gminie Krotoszyce. Zastępcą przewodniczącego MRM została Amelia Rasała, a sekretarzem Oktawia Parol-Czajkowska. Rada liczy 18 osób, a jej kadencja trwa przez

Fabian Kozioł

cały rok szkolny. Skład IX Kadencji Młodzieżowej Rady Miejskiej Legnicy:

Ewa Bartoń I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
Szymon Kucharski II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
Wojciech Bober V LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
Amelia Rasała VII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
Taras Kuzmak ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH NR 4
Kornel Garliński ZESPÓŁ SZKÓŁ ELEKTRYCZNO-MECHANICZNYCH
Aleksandra Porwał ZESPÓŁ SZKÓŁ EKONOMICZNYCH
Nikola Ślusarz ZESPÓŁ SZKÓŁ MUZYCZNYCH
Bartłomiej Waszkiewicz ZESPÓŁ SZKÓŁ SAMOCHODOWYCH
Oktawia Parol - Czajkowska ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANOYCH

Oliwia Kosek CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO
Dominik Wojtylak ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH
Dominik Tryka ZESPÓŁ PLACÓWEK SPECJALNYCH
Gabriel Jaz AKADEMICKIE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W LEGNICY
Fabian Kozioł TECHNIKUM TEB EDUKACJA W LEGNICY
Maja Kuberska LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE TEB EDUKACJA W LEGNICY
Marcel Lichocki TECHNIKUM AKADEMICKIE W LEGNICY
Julia Wójcik EUROPEJSKIE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W LEGNICY

REKLAMA 0011419311

WÓJT GMINY KUNICE

podaje do publicznej wiadomości informację

o wywieszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Kunicach w dniach od 28.10.2025 roku do 18.11.2025 roku

wyказu nieruchomości

przeznaczonej do sprzedaży:

działka numer 710/3 obręb

Grzybiany, gmina Kunice,

zgodnie z Zarządzeniem nr 130/25

Wójta Gminy Kunice

z dnia 16 października 2025 roku.

Wykaz dostępny jest

na stronie internetowej urzędu:

www.bip.kunice.pl.

REKLAMA 0011244319

ZŁOMOWANIE POJAZDÓW
tel. 600 609 606

Wszystkie formalności załatwiamy na miejscu
Płatność gotówką od ręki
Wydajemy zaświadczenie o demontażu
Odbieramy własnym transportem

Stacja demontażu pojazdów | Czarkowo 16 | 64-125 Poniec

REKLAMA 0011410427

Kupię

ciągniki, przyczepy, maszyny rolnicze

Tel. 535 135 507

REKLAMA 0011417563

Stacja demontażu pojazdów

ZŁOMUJGRATA.PL

KASACJA POJAZDÓW

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

500 545 500

PRZYRODA IGA MA NA RAZIE SWÓJ DOM W LWÓWKU ŚLĄSKIM, ALE PRAWDOPODOBNIIE POJEDZIE DO SZKLARSKIEJ PORĘBY

Afrykański jeżozwierz okazał się „kobietą”

Edyta Golisz
Legnica**Historia jeżozwierz, który przez kilka tygodni błakał się po naszym regionie, może mieć szczęśliwy finał.**

O afrykańskim jeżozwierz, który wędrował po naszym regionie budząc poruszenie wśród mieszkańców, pisaliśmy kilka dni temu. Ten cudaczny zwierzak został w końcu zwabiony przez mieszkańców wsi Prusice koło Złotoryi do stodoły. Stamtąd zabrali go specjaliści z Fundacji „Dziki Patrol” w Lwówku Śląskim. Jeżozwierz dobrze zaaklimatyzował się w ośrodku.

- Okazał się kobietą. Ma na imię Iga, jest bardzo grzeczna, daje się głaskać, ma duży apetyt na owoce i warzywa - mówi Jakub Matkowski, prezes „Dzkiego Patrolu”.

O tym, jak pani jeżozwierz może mieć na imię, pracownicy „Dzkiego Patrolu” dowiedzieli się od mieszkańców

Szklarskiej Poręby, którzy najprawdopodobniej są właścicielami zwierzaka, który kilka tygodni temu uciekł z ich zagrody.

- Państwo zgłosili się do nas po publikacjach w mediach. Nie mamy jeszcze stuprocentowej pewności, że są właścicielami, ponieważ spotkanie odbędzie się w przyszłym tygodniu. Ale jeżozwierz rzeczywiście reaguje na imię Iga, które ci państwo nam podali, potwierdza się też to, co powiedzieli: że Iga jest łagodna, lubi jak się ją głaska po główce więc wiele wskazuje na to, że to rzeczywiście ich zwierzak. Jeśli to się potwierdzi, Iga wróci do domu. Po długiej wędrówce, bo przeszła ze Szklarskiej Poręby aż pod Złotoryję - mówi Jakub Matkowski.

Póki co, Iga jest pupilką pani Oli, technika weterynaryjnego z ośrodka „Dziki Patrol”. - Ola bardzo o nią dba, karmi ją owocami i warzywami, dogląda Igi. Dobrze, że udało nam się złapać jeżozwierz w ostatniej niemal

FOT. DZIKI PATROL

Iga jest pupilką pani Oli, technika weterynaryjnego z ośrodka „Dziki Patrol”

chwili. Iga prawdopodobnie nie przeżyłaby przymrozków, odmroziłaby sobie łapki, ból uniemożliwiłby jej „na wolności” szukanie roślinnego pokarmu, to mogłoby skończyć się jej śmiercią.

Dlatego dziękuję wszystkim, szczególnie mieszkańcom Prusic, którzy pomogli uratować jeżozwierzowi życie - mówi prezes „Dzkiego Patrolu”.

Skąd jeżozwierz z Afryki wziął się koło Złotoryi? - Te zwierzęta są coraz częściej kupowane do gospodarstw agroturystycznych czy minioogrodów zoologicznych, ponieważ nie są zbyt wymagające w hodowli, żywią się warzywami i owocami, mają spokojne usposobienie a wyglądają bardzo reprezentacyjnie. Są jednak bardzo sprytnie, potrafią na różne sposoby wydostać się z woliery, jeśli ta nie jest odpowiednio zabezpieczona, na przykład przez podkopanie się pod ogrodzenie - wyjaśniał nam Jakub Matkowski po schwytaniu jeżozwierz.

Legniccy policjanci zlikwidowali fabrykę narkotyków

Edyta Golisz
Legnica**Urządzenia, chemikalia oraz gotowe narkotyki czarnorynkowej wartości 2 mln zł wpadły w ręce policji.**

- W ramach działań operacyjnych policjanci z Legnicy, zajmujący się zwalczaniem przestępczości narkotykowej, uzyskali wiarygodne informacje, że na jednej z posesji na terenie powiatu legnickiego może dochodzić do nielegalnego wytwarzania metamfetaminy.

FOT. POLICJA LEGNICA

Koło Legnicy produkowali metamfetaminę

Przeprowadzili dynamiczne wejście na teren posesji. Działo tam laboratorium narkotykowe. Na miejscu obezwładniono i zatrzymano dwóch mężczyzn - mówi asp. Anna Tersa z legnickiej policji.

Funkcjonariusze zabezpieczyli w budynku ponad 43 kg metamfetaminy o czarnorynkowej wartości około 2 mln zł. Zabezpieczyli także sprzęt służący do jej wytwarzania, porcjowania i pakowania oraz 16 tys zł gotówki. Zlikwidowali niebezpieczne laboratorium, które mogło dostar-

czyć na rynek ogromne ilości groźnego narkotyku. - Laboratorium w budynku było w pełni przygotowane do produkcji narkotyku. Znajdowała się tam linia produkcyjna oraz wszelkie niezbędne prekursorsy i substancje pomocnicze, wykorzystywane do wytwarzania metamfetaminy, a w powietrzu unosił się silny zapach chemikaliów. Na jednym z palników trwał właśnie proces krystalizacji substancji psychotropowej - opowiada asp. Anna Tersa.

Zatrzymani na gorącym uczynku mężczyźni to 52-letni mieszkaniec powiatu legnickiego oraz 47-letni mieszkaniec powiatu wołowskiego. Usłyszeli zarzuty m.in. wytwarzania i posiadania znacznej ilości substancji psychotropowych. Za popełnione przestępstwa grozić im może kara nawet do 20 lat pozbawienia wolności.

Prokurator wystąpił już do sądu z wnioskiem o zastosowanie wobec mężczyzn środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Śledztwo jest kontynuowane, nie wyklucza się kolejnych zatrzymań.

REKLAMA

0011420569

BURMISTRZ MIASTA CHOJNOWA

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami informuje o wywieszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Chojnowie **w dniach od 28.10.2025 r. do 18.11.2025 r.** wykazu lokalu użytkowego przeznaczonego do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz najemcy: **lokal użytkowy nr 7A** o pow. użytk. 7,80 m², mieszczący się w budynku przy ul. Kolejowej 27 na działce nr 22/10, obręb 4 miasta Chojnowa – Zarządzenie nr 164/2025 Burmistrza Miasta Chojnowa z dnia 21.10.2025 r.

Wykazy dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie: <http://bip.chojnow.net.pl/>.

REKLAMA

0011421635

Prezydent Miasta Legnicy

ogłasza,

że 28.11.2025 r. odbędzie się przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż lokalu mieszkalnego nr 20 położonego w Legnicy przy ul. Pancernej 25

Adres nieruchomości Numer księgi wieczystej Charakter zabudowy	Oznaczenie nieruchomości w operacie ewidencji gruntów Numer i położenie lokalu	Skład lokalu Powierzchnia	Cena lokalu (w tym gruntu) Wadium
Legnica ul. Pancernej 25 KW Nr LE1L/00057927/4 Budynek mieszkalny, 5-kondygnacyjny, teren uzbrojony	Dz. nr 89/3 o pow. 388 m ² , obręb Tarninów Lokal mieszkalny nr 20 na III piętrze	2 pokoje, kuchnia, przedpokój, łazienka z w.c. 34,70 m ²	180. 000,00 zł /5. 500,00 zł/ 36.000,00 zł

Lokal i grunt przeznaczony do sprzedaży na własność.
Przetarg odbędzie się 28.11.2025 r. o godz. 10.30 w CWM Legnica, Rynek 19
Szczegółowych informacji na temat ww. nieruchomości udziela Wydział Gospodarki Nieruchomościami - tel. 7672-12-303 oraz warunków przetargu - Wioletta Mazur - tel. 7672-12-301.
Pełne ogłoszenie zamieszczono na www.legnica.eu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Legnica.

REKLAMA

0011421625

Prezydent Miasta Legnicy

zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami

informuje,
że zostały podane do publicznej wiadomości następujące
WYKAZY NIERUCHOMOŚCI

- Działka nr 234 w obrębie Kartuszy przy ul. Stefana Czarnieckiego – nieruchomość gruntowa przeznaczona do dzierżawy w drodze bezprzetargowej na okres 1 roku, wykorzystana na lokalizację pawilonu handlowo-usługowego.
- Działka nr 387/3 w obrębie Stare Miasto – nieruchomość gruntowa przeznaczona do dzierżawy w drodze bezprzetargowej na okres 3 lat, wykorzystana na lokalizację pawilonu usługowego.
- Działka nr 826/8 w obrębie Stare Miasto przy ul. Świętego Piotra – nieruchomość gruntowa przeznaczona do dzierżawy w drodze bezprzetargowej na okres kolejnych 3 lat, wykorzystana na lokalizację pawilonu gastronomicznego.
- Działki numer 729, 741 w obrębie Bartniki przy ul. Jaworzyńskiej – sprzedaż prawa własności na rzecz użytkownika wieczystego.
- Działki numer 101, 54, 53, 36, 55, 178, 179, 85, 149, 78, 57 w obrębie Glińki przy ul. Monasterskiej – sprzedaż prawa własności na rzecz użytkownika wieczystego.
- Ul. Kawalerska działka nr 1401 obręb Tarninów – sprzedaż w trybie bezprzetargowym na rzecz użytkownika wieczystego.
- Ul. Żółkiewskiego działka nr 859 obręb Bartniki – sprzedaż w trybie przetargu ustnego nieograniczonego pod zabudowę.
- Ul. Czarnieckiego 32, ul. Korczaka 20, ul. Senatorska 53, ul. Żwirki i Wigury 11, ul. Ściegiennego 39 of., ul. Kraszewskiego 4, ul. Żwirki i Wigury 38, ul. Dmowskiego 8, ul. Najświętszej Marii Panny 14D – bezprzetargowo lokale mieszkalne na rzecz najemców.
- Ul. Daszyńskiego 15, ul. Łukasieńskiego 44, ul. św. Piotra 8 – wolne lokale użytkowe w trybie przetargu.

Rozszerzone ogłoszenia zamieszczono na tablicy ogłoszeń ETO Urzędu Miasta Legnicy.

25 lat kolorowej mody Marioli Turbiarz

Piotr Krzyżanowski
Legnica

Mariola Turbiarz 18 października świętowała w Legnicy 25-lecie swojej działalności w branży modowej. Jej pierwszy pokaz odbył się właśnie w Legnicy.

Legnica stała się modową stolicą Dolnego Śląska. Wszystko za sprawą jubileuszu „25 lat kolorowej mody” Marioli Turbiarz, pochodzącej z Legnicy projektantki, która dziś mieszka w Szwecji. Pokaz mody odbył się w Kawiarni Perspektywa w Centrum Witełona. Głównymi organizatorami byli Mariola Turbiarz oraz Kawiarnia Perspektywa - Ewelina i Paweł Kupiec. Partnerami wydarzenia są Optyka Nowakowscy, Browar Książęcy Hotel i Restauracja oraz projektanci z całej Polski.

- To właśnie w Legnicy stawałam swoje pierwsze kroki - ukończyłam szkołę odzieżową, która dała mi fundamenty do dalszej pracy twórczej i zawodowej. Tu odbył się także mój pierwszy pokaz mody, zorganizowany 25 lat temu. Dlatego ze wszystkich

Mariola Turbiarz przyjechała do rodzinnej Legnicy, by tu uczcić 25-lecie swojej pracy

miejsz na świecie wybrałam właśnie Legnicę, aby po ćwierćwieczu wrócić w to wyjątkowe miejsce i uczcić swój jubileusz - napisała na swoim Facebooku Mariola Turbiarz.

REKLAMA0011420810

LEGNICA
z nią zawsze
po drodze

Prezydent Miasta Legnicy

zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami informuje, że został podany do publicznej wiadomości

WYKAZ NIERUCHOMOŚCI

stanowiącej własność Skarbu Państwa przeznaczonej do zbycia w trybie przetargu ustnego ograniczonego do właścicieli nieruchomości sąsiednich, prawa własności nieruchomości gruntowej niezabudowanej:

Nieruchomość gruntowa, położona w Legnicy przy ul. Kaczawskiej, działki nr 366/1, nr 366/2, nr 366/5, obręb Winiary, pow. 0,0156 ha, KW: LE1L/00109837/6.

Wykaz podlega wywieszeniu na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Legnicy przez okres 21 dni, tj.: od dnia 27.10.2025 r. do dnia 17.11.2025 r. oraz publikacji na stronie internetowej www.portal.legnica.eu, w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem www.um.bip.legnica.eu oraz www.bip.duw.pl, a ponadto informację o jego wywieszeniu podaje się do publicznej wiadomości przez ogłoszenie w prasie.

REKLAMA0011420315

LEGNICA
z nią zawsze
po drodze

Prezydent Miasta Legnicy

ogłasza,

że 21.11.2025 r. odbędzie się przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż lokalu mieszkalnego nr 10 położonego w Legnicy przy ul. Rycerskiej 16

Adres nieruchomości Numer księgi wieczystej Charakter zabudowy	Oznaczenie nieruchomości w operacie ewidencji gruntów Numer i położenie lokalu	Skład lokalu Powierzchnia	Cena lokalu (w tym gruntu) Wadium
Legnica, ul. Rycerska 16 KW nr LE1L/00042265/7 Budynek mieszkalny, 5-kondygnacyjny, teren uzbrojony	Dz. nr 805 o pow. 381 m ² , obręb Fabryczna Lokal mieszkalny nr 10 na poddaszu	Dwa pokoje, kuchnia, przedpokój, łazienka piwnica nr 0/10 Powierzchnia 57,44 m ² i 6,03 m ²	220 000,00 zł /13 100,00 zł/ 24 000,00 zł

Lokal i grunt przeznaczony do sprzedaży na własność.

Przetarg odbędzie się 21.11.2025 r. o godz. 10.30 w CWM Legnica, Rynek 19.

Szczegółowych informacji na temat ww. nieruchomości udziela Wydział Gospodarki Nieruchomościami, tel. 76/72-12-303 oraz warunków przetargu - Wioletta Mazur, tel. 76/72-12-301.

Pełne ogłoszenie zamieszczono na www.legnica.eu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Legnica.

REKLAMA0011421636

LEGNICA
z nią zawsze
po drodze

Prezydent Miasta Legnicy

ogłasza, że 28.11.2025 r. odbędzie się przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż lokalu użytkowego nr 1 a położonego w Legnicy przy ul. Kazimierza Wielkiego 38.

Adres nieruchomości Numer księgi wieczystej Charakter zabudowy	Oznaczenie nieruchomości w operacie ewidencji gruntów Numer i położenie lokalu	Skład lokalu Powierzchnia	Cena lokalu (w tym gruntu) Wadium
Legnica ul. Kazimierza Wielkiego 38 KW Nr LE1L/00038062/3 Budynek mieszkalno-usługowy, 5-kondygnacyjny, teren uzbrojony	Dz. nr 109/1 o pow. 104 m ² , Dz. nr 135/15 o pow. 72 m ² Dz. nr 68/19 o pow. 21 m ² obręb Kartuzy Lokal mieszkalny nr 1 a na parterze	Sala sprzedaży, pomieszczenie magazynowe, pomieszczenie biurowe, pomieszczenie sanitarne z w.c. korytarz 68,20 m ²	190.000,00 zł /12. 816,00 zł/ 38.000,00 zł

Lokal i grunt przeznaczony do sprzedaży na własność

Przetarg odbędzie się 28.11.2025 r. o godz. 10.00 w CWM Legnica, Rynek 19

Szczegółowych informacji na temat ww. nieruchomości udziela Wydział Gospodarki Nieruchomościami - Agnieszka Romanowska - tel. 7672-12-303, pokój 312 III p. oraz warunków przetargu - Wioletta Mazur - tel. 7672-12-301.

Pełne ogłoszenie zamieszczono na www.legnica.eu, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Legnica.

GDY JUŻ DOSTANIESZ WYPIS ZE SZPITALA... ŻYCIE PO WYPADKU

Dolnoślązacy Agnieszka, Adam i Mirek – podopieczni fundacji Votum – opowiedzieli nam o dramatycznych zdarzeniach, które zmieniły całkowicie ich codzienne życie. I o tym, co się dzieje, gdy człowiek w jednej chwili przestaje być samodzielny

Karolina Kwieciek, Aneta Kolesińska

Trudno znaleźć dzień, w którym nie byłoby informacji o poważnych wypadkach na drogach Wrocławia czy Dolnego Śląska i innych dramatycznych zdarzeniach. Zazwyczaj historie poszkodowanych kończą się w mediach na krótkiej adnotacji: „Ratownicy zabrali rannego do szpitala”. A co dzieje się później?

Chodzi lisek koło drogi...

- Bogu dzięki, że tylko to się stało. Ja nie mam tylko nogi i ręki, jak ten lisek. Mówię, chodzę. Jest dobrze. Jakby mi jeszcze trafił w dziecko, to by była tragedia - opowiada Agnieszka Gronkowska, mieszkanka miejscowości pod Legnicą.

Kilka lat temu kobieta zarządziła rodzinną wycieczkę. Cała czwórka miała pojechać w ładne miejsce na spacer przed obiadem. Ona z mężem na jednym motocyklu, a na drugim 30-letni syn z młodszym bratem. To była pierwsza taka wycieczka 16-latka. Mówi, że to synowie jako pierwsi zobaczyli rozpędzone auto. Jechali z przodu.

- To była droga wiejska. Samochód wyleciał zza zakrętu. Jechał nim jakiś dwudziestoparolatek po narkotykach. Śmignął koło chłopaków. Sebastian (syn - red.) zdążył tylko odbić, samochód wjechał w nas - opowiada Agnieszka Gronkowska. - Do dziś słyszę głos mojego małego, jak mnie wołał. Te krzyki i klótnie. Cały czas byłam przytomna. Dopiero w karetce podali mi jakiś środek. Odpłynęłam. Później mi powiedzieli, że tętnica została przerwana. Straciłam bardzo dużo krwi - dodaje pani Agnieszka.

Mówi, że miała złamaną rękę i nogę. Lekarze założyli blachę, robili też przeszczep skóry. Na tym jednak nie skończyła się tułaczka po szpitalach. Agnieszka Gronkowska obliczyła, że początkowo spędziła w nich 1,5 roku. Po tym czasie

okazało się, że jednak trzeba amputować nogę.

- Teraz najgorzej jest z ręką. Ostatnio lekarze wyciągnęli z niej dwa gwoździe, bo pękły. Miałam robiony przeszczep z kości, ale w szpitalu poczęstowali mnie gronkowcem złocistym. Nie wiem, czy to przez niego, czy przez co, ale ręka w ogóle się nie zrasta. Niedawno urodziła mi się wnusia. Wzięłam ją na ręce. Trochę ją pobujałam i pękła blacha. Trzy miesiące później dostałam kolejną. Ręka dalej się nie zrasta. Lekarze nie wiedzą, co robić - opisuje Agnieszka Gronkowska.

- Nie mogę dźwigać. Nie mogę ruszać ręką. Nie mogę chodzić o kulach ani w balkonie. W końcu nauczyłam się opierać na jednej kuli. Dałoby się żyć, tylko żeby ta ręka się zrosła - dodaje.

Pani Agnieszka twierdzi, że trzyma się dzięki antydepresantom. Mówi, że przez wypadek straciła trzy i pół roku życia. Mąż z synami mieszkali przez ten czas normalnie, w domu. Ona głównie w szpitalach i ośrodkach rehabilitacyjnych. Gdy po półrocznych kuracjach wracała do domu, nie poznawała młodszego syna. Dorastał. Zmienił mu się wygląd i charakter.

Gronkowska wspomina, że nastolatki, podobnie jak pozostali bliscy, trudno było pogodzić się z wypadkiem. - W nim wciąż to siedziało, stąd te klótnie. Zapisałam go do psychologa. Dopiero teraz coś z niego schodzi. Mąż nauczył się żyć sam, ja zresztą też. I jest strasznie. Nie mogę tego wszystkiego pouklądać ani sprawić, żeby ta rodzina dalej była... Moja pani psycholog mówi, że każdy z nas przeżywa dalej ten wypadek, ale osobno. Ale co, mam siedzieć i płakać? Ja już swoje się napłakałam - mówi pani Agnieszka, która została podopieczną fundacji Votum. - Oni wspierają mnie i bardzo mi pomagają. Cały dom jest teraz na głowie męża. Przed wypadkiem to ja wszystko robiłam. Po tym wszystkim on

Agnieszka Gronkowska: Dałoby się żyć, tylko żeby ta ręka się zrosła

Miroslaw Izak nigdy nie podejrzewał, że przyjdzie dzień, w którym nagle przestanie się ruszać

OBECNIE POD OPIEKĄ FUNDACJI VOTUM ZNAJDUJE SIĘ PONAD 1800 PODOPIECZNYCH. FUNDACJA OD 2007 ROKU WSPIERA LUDZI Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

musiał sobie poradzić, wziąć na klatę: załatwiać lekarzy, rehabilitację - dodaje.

Najgorsze są jednak bóle fantomowe. Agnieszka Gronkowska mówi, że bywają takie chwile, że nie dają żyć. Wtedy noga - której już fizycznie nie ma - żyje własnym życiem. Inicnie jest w stanie pomóc.

- Nogę usunęli mi po półtora roku od wypadku. Mam krótkiego kikuta. Kość i mięso. Żle się chodzi, źle się rusza czy podnosi, bo za mała jest ta dźwignia - opowiada kobieta. - Ale jestem szczęśliwa, bo w końcu udało mi się załatwić wózek elektryczny na NFZ. W końcu mogę wyjechać z domu, pojechać do Dino, jak mi czegoś zabraknie. Jestem megaszczęśliwa - podsumowuje Agnieszka Gronkowska.

Smak mandarynki

- Wszystkie funkcje momentalnie ustały. Gdy się obudziłem, oddychałem przez respirator. Miałem przyczepioną rurkę. Sam nie byłem w stanie mówić ani przełykać, mogłem tylko ruszać szyją. Nie chciałem się z tym pogodzić. Ze złości waliłem głową w poduszkę - opowiada Miroslaw Izak spod Legnicy.

Mężczyzna nigdy nie podejrzewał, że przyjdzie dzień, w którym nagle przestanie się ruszać. I to bez ostrzeżenia. Całe życie był aktywny. Latami prowadził własny biznes. Ma też opiekunczą żonę, dzieci, troje wnucząt.

Dokładnie pamięta incydent, który zmienił jego dotychczasowe życie. Szedł w nocy do łazienki i „jakieś dziwne były te nogi”. Całą drogę musiał opierać się o ścianę. Dwie godziny później nie był w stanie już ruszać kończynami. Żona wezwała karetkę.

- Mówiłem jej, że ja tylko nie mogę chodzić, że nie chcę jechać do szpitala. Niewiele pamiętam, co było później - wspomina.

Mężczyzna obudził się po sześciu tygodniach śpiączki. Nie był już w Legnicy, a w Bolesławcu. Żona i dzieci opowia-

dały mu, że lekarze musieli go intubować. Neurolog i pozostali medycy z OIOM-u sądzili, że nic już z niego nie będzie. Rodzinie kazali się pożegnać.

- Miałem różne wizje, które sprawiały, że traciłem poczucie rzeczywistości. Nie wiedziałem, czy to, co się dzieje, jest naprawdę, czy tylko w mojej głowie. Pielęgniarki mówiły, że nie spałem. Zawsze, gdy na mnie patrzyły, to miałem otwarte oczy. Te wizje te lampy nad głową. To było najgorsze - dodaje pan Miroslaw.

Jego stan udało się ustabilizować. Medycy zaczęli podejrzewać, że pacjent cierpi na chorobę Guillaina-Barrégo (choroba zapalna nerwów - red.). Diagnostę potwierdzili specjaliści z Barcelony.

Miroslaw Izak trafił pod opiekę fundacji Votum. Załatwili mu miejsce na rehabilitację w Krakowie. Było lepiej, ale te lampy wciąż wracały. Pomogli dopiero psycholog i psychiatra.

- Wizje pojawiały się non-stop. To było tragiczne. Moje myśli wciąż krążyły wokół tych lamp. Płakałem. Nie mogłem pogodzić się z tym, co się stało, dlaczego tak jest. Tak było przez co najmniej dwa miesiące, już po pobycie w Krakowie - mówi Miroslaw Izak. - Wszystkim łatwo było mówić, że to tylko jest w mojej świadomości. To wcale nie jest takie proste. Wyobrażałem sobie, że jak znów udam mi się mówić, to powiem im, żeby sami się położyli i próbowali sobie tłumaczyć, że to tylko dzieje się w ich głowie. Ciekawe, jak oni by sobie poradzi - wspomina.

Miroslaw Izak opowiada swoją historię z dozą ironii, choć czasem musi się zatrzymać, żeby zebrać myśli. Ma sporo energii. Tyle, na ile pozwala mu ciało. Choroba ma podłoże autoimmunologiczne.

Mężczyzna nie ma czucia w piętach, ale problemy z nogami nie zatrzymują się na stopie. Nazywa to „przeczulicą”. Mimo tego nie potrzebuje ani wózka, ani kul. Twierdzi, że to

FOT. ANETA KOLESIŃSKA

Adam Śpiewak był górnikiem. Pewnego dnia skały oderwały się ze stropu...

dzięki rehabilitacji i cierpliwości wolontariuszy.

- Ułożenie tego wszystkiego w głowie wcale nie było takie proste. I te nieprzespane noce... Ale prawda jest taka, że przyjechałem do Krakowa w południe, a już od następnego dnia, nie patrząc na nic, zostałem wzięty w obroty - opowiada Mirosław Izak.

- Na początku dużo się buntowałem, ale wie pani, w pewnym momencie wszystko na mnie spadło. A jak już się okazało, że coś jednak będzie z tego chodzenia, no to każdy coś ode mnie chciał. Jedni, że-

bym cewnik usuwał, drudzy, żebym na toaletę siadał itd. Ale to było za duże obciążenie w tak krótkim czasie. Strasznie się buntowałem. I darłem się na nich, że to musi być po kolei, że nie można tak naraz - dodaje.

Mężczyzna nie mówi dużo o emocjach. Nie wiemy, czy bardziej był przestraszony, zły czy zdezorientowany. Nie spodziewał się, że jako 65-letni człowiek z dnia na dzień będzie musiał uczyć się wszystkiego na nowo. Że w życiu może się zdarzyć, iż nagle po prostu go „odetnie”.

FOT. ANETA KOLESIŃSKA

Podopieczni wraz z członkami rodziny i przedstawicielami Fundacji Votum.

- Pamiętam, jak pani Agnieszka (logopeda - red.) po raz pierwszy dała mi mandarynkę w Gaziku. W tamtym czasie byłem karmiony przez sondę. Gdy poczułem ten smak, to myślałem, że ze szczęścia nie wytrzymam. Później już było coraz lepiej - wspomina.

Ocaliły go rodzina i sport

Adam Śpiewak z Wrocławia to były górnik. W 2013 roku pracował w kopalni miedzi. Był pod ziemią, gdy skały oderwały się ze stropu.

W szpitalu postawiono diagnozę: uraz wielonarządowy. Lekarze określali jego stan jako krytyczny. W ciągu 18 miesięcy mężczyzna przeszedł pięć operacji: dwie na płuca i trzy na nogę. Niemalże cała kończyna została zmiażdżona, została się tylko pięta.

- Miałem 25 lat, gdy amputowano mi część stopy. Próbowaliśmy to jakoś leczyć, ale za nic nie chciało się goić. Gdzie bym nie pojechał, lekarze widzieli tylko jedno rozwiązanie. Mówili, że nogę trzeba ciąć wyżej. Bałem się tego - opowiada Adam Śpiewak.

- Pewnej nocy nie mogłem zasnąć. Pomyślałem wtedy: „Ja cię dzisiaj utnę i będę mógł chodzić”. W kilka miesięcy od amputacji byłem w stanie ten kikut zahartować i założyć protezę. Dzięki Bogu udało mi się z tego wyjść - dodaje.

Adam Śpiewak to prawdziwy optymistą, mimo że półtora roku spędził w różnych szpitalach. Mówi, że otrzymał bardzo dobrą opiekę i wsparcie, bez którego nie wyszedłby na prostą. Często to podkreśla, tak jak fakt, że chodzi i ćwiczy dzięki nowoczesnej protezie. Twierdzi, że nie poradziłby sobie z tym, co go spotkało, gdyby nie najbliżsi.

- Życie toczy się dalej. Każdy z nas ma swoje sprawy, obowiązki i przyjemności. Jestem mężem i tatą. Nie poradziłbym sobie, gdyby nie moja rodzina - podkreśla Adam Śpiewak.

Odnalazł też nową pasję. Okazał się nią sport, a dokładniej siatkówka. Teraz motywuje wszystkich do aktywnego spędzania czasu.

Opiekun dla każdego podopiecznego

Agnieszka, Mirosław i Adam są podopiecznymi fundacji Votum. Wspólnie podkreślają, że bez wsparcia wolontariuszy trudniej byłoby im odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Część z nich w ogóle sobie tego nie wyobraża.

Obecnie pod opieką fundacji znajduje się ponad 1800 podopiecznych - to osoby poszkodowane w wypadkach, a także pacjenci zmagający się z chorobami neurologicznymi (np. po udarach), schorzeniami genetycznymi, nowotworami

i innymi poważnymi schorzeniami. Fundacja Votum od 2007 roku wspiera osoby z całej Polski, które znalazły się w trudnej sytuacji zdrowotnej.

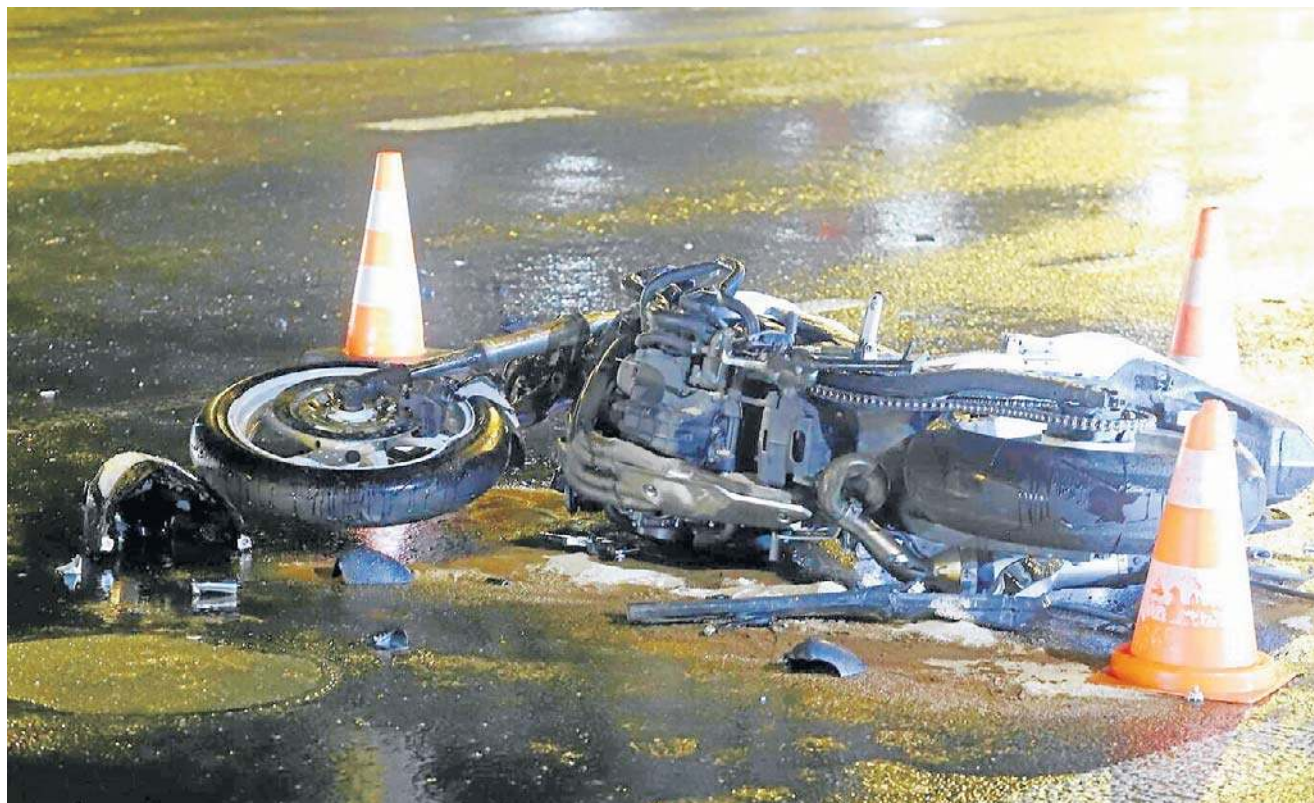
Marta Ochocińska, prezes fundacji Votum, podkreśla, że priorytetem są dla niej spotkania z pacjentami. To właśnie te codzienne rozmowy i wsparcie na miejscu są siłą napędową ich działalności.

- Staramy się, żeby każdy z naszych podopiecznych miał przydzielonego opiekuna. Dzięki temu wiemy, czego potrzebuje dana osoba - mówi Marta Ochocińska. - Organizujemy środki na leczenie i rehabilitację, bo to zazwyczaj jest najważniejsze dla naszych beneficjentów, ale staramy się również zapewnić im pomoc psychologiczną czy wsparcie prawne. Nasi podopieczni mogą także liczyć na nasze zaangażowanie w organizację rehabilitacji czy w doborze sprzętu medycznego - dodaje pani Marta.

KONTAKT Z FUNDACJĄ

Siedziba fundacji mieści się we Wrocławiu, natomiast jej wolontariuszy można znaleźć w różnych częściach kraju.

Aby uzyskać pomoc fundacji, wystarczy skontaktować się z jej przedstawicielami, dzwoniąc pod numer biura: +48 71 33 93 500 lub przez przesłanie czy doręczenie „formularza porozumienia”. Plik jest dostępny na stronie internetowej organizacji.

FOT. JAROSŁAW JAKUBCZAK

Zazwyczaj historie poszkodowanych kończą się w mediach na krótkiej adnotacji: „Ratownicy zabrali rannego do szpitala”. A co dzieje się później?

DZIEŃ NAUCZYCIELA MACIEJ KUPAJ: WASZA PRACA TO NIE TYLKO PRZEKAZYWANIE WIEDZY. TO TAKŻE CODZIENNA TR

W Legnicy wręczono nauczycielom

Edyta Golisz
Legnica

- Medale są symbolem wdzięczności za to, co każdego dnia robicie - powiedział wojewoda dolnośląska Anna Żabska do nauczycieli podczas uroczystości w Sali Królewskiej.

Z okazji Dnia Edukacji Narodowej w Sali Królewskiej Akademii Rycerskiej odbyła się uroczystość wręczenia odznaczeń państwowych i resortowych pracownikom legnickiej oświaty.

- Janusz Korczak napisał, że dobry nauczyciel jest jak ogrodnik. Pielęgnię, podlewa, a czasem musi przyciąć. Wspiera w rozwoju, zachęca do myślenia, dostrzega w uczniu człowieka - mówiła Ewa Skrzywanek, dolnośląska kurator oświaty, składając nauczycielom najlepsze życzenia z okazji ich święta. - To od was wszystko się zaczyna. Jesteście trzonem, sercem każdej szkoły. Jesteście dla młodych ludzi mistrzami, ekspertami, czasem „przytulaczami” w ich kłopotach, powiernikami ich spraw, przewodnikami po świecie, wychowawcami. Życzę wam

przede wszystkim zdrowia, bo ono jest najważniejsze. Spełnienia marzeń i realizowania swoich pasji, abyście mieli na to czas - mówiła pani kurator.

Z kolei Maciej Kupaj, prezydent Legnicy powiedział, że edukacja to siła, która buduje społeczeństwo i otwiera drogę do lepszej przyszłości.

- Właśnie w szkołach rodzą się marzenia młodych ludzi, kształtują ich charakter, odpowiedzialność, wrażliwość. Wasza praca to nie tylko przekazywanie wiedzy. To także codzienna troska o uczniów, wspieranie ich w trudnościach, inspirowanie do odrzucania świata. Wiem, jak bardzo odpowiedzialna i wymagająca jest to misja, dlatego dziś chcę powiedzieć: dziękuję z całego serca - mówił prezydent Maciej Kupaj.

Nagrody Dolnośląskiego Kuratora Oświaty otrzymali:

- Emilia Badaczewska
- Mirosława Bożena Bąkowska
- Krzysztofa Joanna Dudziak
- Ewa Dworczyńska
- Iwona Edyta Grabowska
- Ernest Arkadiusz Kłosek
- Danuta Kubiak
- Ewa Anna Kuźmiak

- Dariusz Teodor Lisowski
- Beata Pawłowska-Hara
- Marcin Tomasz Woźniak
- Anna Zjawin

Nagrody Ministra Edukacji otrzymali:

- Alicja Dragan
- Magdalena Kosik
- Barbara Obremska
- Stella Święcicka

Medalem Komisji Edukacji Narodowej odznaczeni zostali:

- Donata Solecka
- Renata Stępień
- Daniel Chrzanowski
- Krystyna Siemek
- Artur Randla
- Jolanta Maria Wróblewska
- Lucyna Buczkowska
- Izabela Drag-Misiak
- Ilona Kamecka
- Daniel Kiewro
- Anita Kret
- Agnieszka Krupińska
- Benedykt Książdźyna
- Anna Kucharczyk
- Beata Łuczak
- Maria Nazarewicz

Medalem Brązowym za Długoletnią Służbę zostali odznaczeni:

- Maciej Karpiński
- Anna Kruszczyńska

- Michał Jan Kumor
- Ewa Anna Kuźmiak
- Mariola Sell
- Anna Katarzyna Walas
- Anna Bańska
- Magdalena Katarzyna Dobroskok
- Agnieszka Ilona Dziamba
- Natalia Anna Dzikowicz
- Adriana Małgorzata Ilnicka-Nowak
- Kamila Barbara Kaliska

Medalem Srebrnym za Długoletnią Służbę zostali odznaczeni:

- Ewa Rachwalska
- Agnieszka Cecylia Różycka
- Ewa Olimpia Sulej
- Anna Stanisława Szymańska
- Jarosław Wielgus
- Monika Maria Woźniak
- Ksenia Oktawia Znamierowska
- Izabela Ewa Jarosz
- Jowita Anna Jurek
- Joanna Katarzyna Knysz
- Paweł Andrzej Kuźmiak
- Magdalena Łucja Lotz
- Anna Łuczkowska
- Izabela Ewelina Łukaszewicz
- Irena Lidia Madarasz
- Bożena Madej-Stefanowska
- Agnieszka Marciniak
- Agnieszka Nowacka

- Justyna Antonina Babiak-Tutko
- Anna Bielecka
- Tomasz Roman Borowiak
- Beata Karina Cynacewicz-Mrocze
- Robert Piotr Fritz
- Anna Ewa Fulczyńska
- Małgorzata Anna Góryńska
- Agnieszka Sylwia Kasińska
- Agnieszka Monika Kielar

Medalem Złotym za Długoletnią Służbę zostali odznaczeni:

- Katarzyna Iwona Wlazło
- Maria Jolanta Wojciechowska
- Tomasz Jerzy Wójciak
- Jolanta Maria Wróblewska
- Stanisław Żomański
- Jolanta Barbara Żuk
- Piotr Ryszard Żyta
- Danuta Irena Hubaj
- Teresa Zezulak
- Elżbieta Joanna Olbrych
- Anna Maria Poloch
- Elżbieta Maria Rękawiczna
- Dariusz Rzonca
- Małgorzata Sidorowicz
- Ryszard Skórski
- Jolanta Suska
- Władysław Szumilas
- Bogusława Ulanowicz-Pęcherzyk
- Stanisław Waligóra

- Kazimierz Karst
- Ewa Alicja Kasperek
- Barbara Kowalska
- Ewa Aleksandra Koziół
- Marek Leciej
- Leszek Andrzej Malica
- Katarzyna Helena Matuszewska
- Beata Olszowa
- Katarzyna Anna Pietruszko
- Konrad Dragan
- Aneta Durkalec
- Ewa Dworczyńska
- Małgorzata Elżbieta Dziedzic
- Elżbieta Godzic
- Elżbieta Haluszka
- Bernadeta Hübner-Kostrzewa
- Jolanta Barbara Kałdunek
- Aldona Karlak
- Mirosława Barbara Badeńska
- Krystyna Bartela
- Piotr Będzikowski
- Joanna Irma Bitner
- Marek Jerzy Bratek
- Beata Chudyk
- Bogusława Cichosz
- Danuta Anna Cieślak
- Stanisław Dechnik

Brązowym Krzyżem Zasługi została odznaczona:

- Małgorzata Sokolińska-Lipa

ROSKA O UCZNIÓW, WSPIERANIE ICH W TRUDNOŚCIACH, INSPIROWANIE DO ODRYWANIA ŚWIATA

odznaczenia, medale i nagrody

Po mszy świętej uczestnicy uroczystości obejrzeli wystawę poświęconą życiu i męczeństwu bł. ks. Jerzego Popiełuszki

W Legnicy uczczono bł. księdza Jerzego Popiełuszkę i duchownych niezłomnych

Piotr Krzyżanowski
Legnica

W legnickim Domu Słowa 20 października odbyły się uroczystości Narodowego Dnia Duchownych Niezłomnych.

Uroczystości rozpoczęła msza święta pod przewodnictwem biskupa legnickiego Andrzeja Siemieniewskiego. Następnie uczestnicy obejrzeli wystawę poświęconą życiu i męczeństwu bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Przed tablicą upamiętniającą kapelana Solidarności złożono kwiaty przez delegację IPN i Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”.

Kulminacyjnym punktem spotkania była prelekcja dr. hab. Kamila Dworaczka, dyrektora wrocławskiego oddziału IPN, pt. „Świadek z czasów próby. Duchowni niezłomni XX wieku”.

Głos zabrał bp Andrzej Siemieniewski, biskup legnicki: - Bohaterowie Solidarności zapisali się głęboko w pamięci tych, którzy przeżyli tamte czasy. Wśród nich zawsze obecni byli również kapłani i osoby zakonne - duchowi przewodnicy, którzy stawiali po stronie prawdy i wolności. Bardzo dziękuję za tę piękną wystawę, która pozwala na nowo zobaczyć tamten wielki ruch ludzi sumienia. Pokazuje, że Solidarność to nie tylko rozdział w podręczniku historii, lecz żywe dziedzic-

two, które trzeba przekazywać kolejnym pokoleniom. Ksiądz Jerzy Popiełuszko uczył, że Solidarność oznacza przede wszystkim bycie razem - w prawdzie i miłości. Jego świadectwo przypomina, iż prawdziwa siła rodzi się nie z oręża, lecz z serca, które potrafi przebaczać i budować wspólnotę. Ta moc dobra przemienia świat jak zaczyn, który przenika całe ciasto życia. Jestem wdzięczny wszystkim zaangażowanym w przygotowanie tych obchodów i wystawy - Instytutowi Pamięci Narodowej, „Solidarności” oraz wszystkim ludziom dobrej woli. Pamięć o duchownych niezłomnych to dla nas światło i zobowiązanie, by żyć ich wartościami również dziś - powiedział biskup legnicki.

- Cieszę się, że spotykamy się w instytucji, dla której takie wartości jak Bóg, wiara, godność człowieka, prawda, pracowniczka i pamięć historyczna stanowią fundament wspólnego działania - mówił dr hab. Kamil Dworaczek, dyrektor Oddziału IPN we Wrocławiu. - W osobie błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki dostrzegamy kogoś, kto te wartości nie tylko głosił, ale również żył nimi każdego dnia - aż po męczeńską śmierć. Zazwyczaj pojęcie niezłomności kojarzymy z czasami totalitaryzmów - niemieckiego czy sowieckiego - ale jestem przekonany, że ta postawa jest równie po-

trzebna i dziś. Współczesny świat stawia nam inne wyzwania: obojętność wobec wartości, dominację konsumpcjonizmu, egoizmu i hedonizmu. W takich chwilach każdy z nas musi odnaleźć w sobie odwagę, by bronić tego, w co wierzy. Dlatego przykład duchownych niezłomnych jest dla nas wezwaniem do działania i źródłem nadziei. Ich świadectwo może

stać się światłem, które rozjaśnia wątpliwości i prowadzi nas ku prawdzie, godności i wewnętrznej wolności - dodał dr Dworaczek.

Głos zabrał też Bartosz Budziak, przewodniczący Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ „Solidarność”: - Błogosławiony ksiądz Jerzy Popiełuszko, z woli papieża patron NSZZ „Solidarność”, od początku był nierozwal-

nie związany z naszym ruchem. Podobnie jak prymas Stefan Wyszyński i św. Jan Paweł II, był duchowym przewodnikiem ludzi pracy, wskazując drogę opartą na prawdzie, solidarności i wierze. Cieszę się, że mogliśmy dziś - wraz z całym Zarządkiem Regionu - uczestniczyć w obchodach Narodowego Dnia Duchownych Niezłomnych w Legnicy. Duchowni nie-

złomni zawsze stali blisko „Solidarności” i ludzi pracy. Nauczanie księdza Jerzego było głęboko zakorzenione w trosce o człowieka - o jego godność, wolność i prawo do życia w prawdzie. Wierzę, że w kolejnych latach będziemy kontynuować tradycję upamiętniania tych, którzy nie ugięli się przed złem i pozostali wierni swoim wartościom.

ZDJĘCIA PIOTR KRZYŻANOWSKI (4)

Uroczystości Narodowego Dnia Duchownych Niezłomnych zorganizowano w Domu Słowa

10 NAJPOPULARNIEJSZYCH STACJI

TELE
PANORAMA

Program telewizyjny

DRAMAT OBYCZAJOWY SOBOTA TVP 1 21:25

Ojciec

Anthony (Anthony Hopkins, nagrodzony za swoją kreację Oscarem) ma już 80 lat, ale nie brak mu wigoru. Wciąż chce czerpać z życia pełnymi garściami. Jego córka, Anne (Olivia Colman), postanawia zatrudnić opiekunkę, która pomoże rodzicowi w codziennych czynnościach. Anthony jest oburzony, ponieważ uważa, że doskonale poradzi sobie ze wszystkim sam. Nie zdaje sobie jednak sprawy z tego, że cierpi na postępującą demencję. Bywają chwile, w których senior nie poznaje własnej córki ani innych osób z najbliższego otoczenia. Anne prosi o pomoc pielęgniarkę (Imogen Poots). Ma się ona opiekować Anthonyem, kiedy jej samej nie ma w pobliżu. Początkowo starszy mężczyzna jest zafascynowany towarzystwem

urodziwej opiekunki. Z czasem jednak staje się kłopotliwym podopiecznym, ponieważ jego demencja się pogłębia. Z czasem kobieta uświadamia sobie, że jedynym rozwiązaniem jest oddanie ojca do ośrodka opieki. Przejmujący obraz o przemianach i miłości.

SERIAL WTOREK TVP 2 20:55

25 lat M jak miłość. Nasz srebrny jubileusz

Serial „M jak miłość” od 2000 roku podbija serca Polaków i z tej okazji przygotowano pełną emocji, wspomnień i wzruszeń historię zatytułowaną „25 lat M jak miłość. Nasz srebrny jubileusz”. Wielką jego atrakcją będzie występ Małgorzaty Pienkowskiej, która zaśpiewa niezapomniany „Walc Barbary”. O dobry humor zadbają Kisielowa i Żak – z własnoręcznie przygotowanymi wypiekami i odrobiną szalonych pomysłów. Jubileusz to także niezwykle poruszający akcent – Witold Pyrkosz, legendarny odtwórca roli Lucjana Mostowiaka, zostanie przywrócony na ekran dzięki wykorzystaniu technologii sztucznej inteligencji. Co wydarzy się w jubileuszowym odcinku? Piotr wraz

DRAMAT OBYCZAJOWY NIEDZIELA TVP 2 22:30

Znajdę cię

Fascynująca i porywająca opowieść o wielkiej romantycznej miłości, przyjaźni na całe życie i niesamowitej mocy drzemącej w muzyce. Polak Robert Pułaski i Żydówka Rachel Rubin mają zaledwie 10 lat, kiedy spotykają się w szkole muzycznej. W wielokulturowej Łodzi, mieście przeżywającym w okresie międzywojennym wielki rozkwit, czas płynnie beztrudno w kręgach ziemiańsko-burżuazyjnych, do których obydwoje należą. Robert i Rachel żyją muzyką i marzą o tym, że wystąpią kiedyś razem na scenie prestiżowego Carnegie Hall w Nowym Jorku. Nie spodziewają się jednego – że wybuchnie wojna i ich rozdzieli. On osiąga sukces u boku światowej sławy tenora, podczas gdy ona walczy o życie w Auschwitz... „Znajdę Cię” jest filmem w hollywoodzkim stylu z muzyką

Jana A. P. Kaczmarka oraz fragmentami najpiękniejszej muzyki klasycznej, ze scenografią Marka Dobrowolskiego i kostiumami Elżbiety Radke. W filmie Marthy Coolidge inspirowanym losami polskich muzyków zagraли m.in.: Adelaide

Clemens, Leo Suter, Stellan Skarsgård, Connie Nielsen, a także polscy aktorzy: Jacek Braciak, Maciej Zakościelny, Małgorzata Kożuchowska, Kamil Kula, Weronika Rosati. Zdjęcia kręcone były m.in. w Łodzi i w Krakowie.

REALITY SHOW
SOBOTA
TVN 7 18:00

Bez kompleksów

Spektakularne metamorfozy, poruszające historie „Bez kompleksów” to program, w którym kobiety postanawiają zaważyć o siebie. Pod okiem najlepszych specjalistów – dr. Marka Szczyta oraz dr. Michała Nawrockiego – przejdą przemiany, które zmieniają nie tylko ich wygląd, ale i życie. Program prowadzi Małgorzata Rozenek-Majdan, która rozumie, jaką siłę może dać zmiana.

ROZRYWKA
SOBOTA
TVP 1 18:40

Cud (nie) pamięci

Program wspomnieniowy poświęcony trzem ikonom polskiej muzyki rozrywkowej – Ryszardowi Poznańskiemu, Wojciechowi Trzcińskiemu i Stanisławowi Soyce. W TVP Kultura o 19:20 program „Janusz Olejniczak – wspomnienie”, a w Polsacie o 19:55 „Pejzaż bez Ciebie – Romuald Lipko” – artyści śpiewają przeboje Romualda Lipki i dzielą się wspomnieniami o nim.

WTOREK 28 Października

TVP 1

7.00 Msza święta na Jasnej Górze
7.30 Kościół z bliska
8.00 Serwis Info
8.25 Zaraz wracam (29)
9.05 Ranczo (125)
10.05 Komisarz Alex (11)
11.00 Ojciec Mateusz (396)
12.00 Serwis Info
12.10 Agrobiznes, Agropogoda
12.40 Magazyn rolniczy
12.55 Niezwykłe siedliska zwierząt: Rzeki i mokradła
14.00 Wichrowe wzgórze (285)

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (730) – serial obyczaj. Turcja
17.00 Teleexpress
17.30 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
18.10 Klan (4584)
18.45 Akacjowa 38 (735) – serial obyczaj. Hiszpania
19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (30) – serial obyczaj. Polska
21.10 Ronin – thriller W. Bryt./Francja/USA 1998
Reż. John Frankenheimer, wyk. Robert De Niro, Jean Reno, Natascha McElhone
Na zlecenie anonimowego mocodawcy irlandzka bojowniczka Deirdre werbuje w Paryżu pięciu mężczyzn, którzy mają wykraść z rąk Rosjan pilnie strzeżoną walizkę.
23.15 Spokojnie, to tylko awaria *** – komedia USA 1982
Reż. Ken Finkleman, wyk. Robert Hays, Julie Hagerty, Lloyd Bridges
0.45 Wykrywacz kłamstw

TVP 2

5.00 Rodzinka.pl
5.30 M jak miłość (1622)
6.25 Pamięć – reportaż
6.50 Barwy szczęścia (3243)
7.30 Pytanie na śniadanie – magazyn
11.45 Rosół polski – magazyn
12.25 Koło fortuny – teleturniej
13.15 Miłość i nadzieja (314) – serial obyczaj. Turcja
14.05 Va banque – teleturniej Polska 2025
14.35 Na sygnale (771) – serial obyczaj. Polska

15.00 Koło fortuny – extra
15.05 La Promesa – pałac tajemnic (259) – telenowela
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (315)
Cihan porywa Gonul. Sprawa badania DNA Zeynep wychodzi na jaw. Hulya porusza palcem. Siła mówi o tym tylko Kuzeyowi i Naciye. Siła widzi fragment filmu obciążającego Leventa i Bahar.
18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu
19.25 Barwy szczęścia (3243)
19.55 Domowe patenty
20.05 Barwy szczęścia (3244) – serial Polska
20.40 Kulisy „M jak miłość”
20.55 M jak miłość (1886) – serial Polska
21.55 Na sygnale (773) – serial obyczaj. Polska
22.25 Magazyn Ekspresu Reporterów – magazyn
23.30 Zabić na końcu – film sensacyjny Polska 1990
Reż. Wojciech Wójcik, wyk. Wojciech Malajkat
1.15 Kamienne pięści – film biograf. USA/Panama 2016

Polsat

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy
6.00 Nowy dzień z Polsat News
8.30 Małanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny
9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny
11.35 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny
14.40 Dlaczego ja? (1493) – serial fabularno-dokumentalny Polska

15.50 Wydarzenia
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1093)
17.00 Gliniarze (1129)
Dochodzi do porwania studentki z Ukrainy. Policjanci odkrywają, że to nie jest pojedynczy incydent. Muszą działać w pośpiechu, bo liczba zaginionych rośnie.
18.00 Pierwsza miłość (4082) – serial Polska
18.50 Wydarzenia
19.15 Gość „Wydarzeń”
19.55 Milionerzy – teleturniej
20.35 Szybcy i wściekli: Hobbs *** i Shaw – film sensacyjny USA/Japonia 2019
Reż. David Leitch, wyk. Dwayne Johnson, Jason Statham, Idris Elba
Luke Hobbs i Deckard Shaw, jeden twardszy od drugiego, muszą zapomnieć o konfliktach i połączyć siły, aby dorwać złoczyncę cyborga.
23.20 Góra Dantego – film katastroficzny USA 1997
Reż. Roger Donaldson, wyk. Pierce Brosnan, Linda Hamilton
1.50 Sprawiedliwość ulicy *** – thriller USA 2007

TVN

5.05 Nauka jazdy
5.40 Uwaga!
5.55 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny
6.50 Kuchenne rewolucje – reality show
7.45 Dzień Dobry TVN
11.40 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Paradiso”, Kawice – reality show
13.55 The Floor – teleturniej Polska
14.35 Ukryta prawda (1497, 1730) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (68)
Na SOR trafia starszy mężczyzna, który zemdał na ulicy. Pacjent nie chce się leczyć, ale po rozmowie z Kają zgadza się na badania. Daria informuje Krzysztofa Wrońskiego i Bartka Hajduka, że nie zrobi testów na ojcostwo.
17.55 Detektywi (248)
Detektyw Jakub Nowacki składa swojemu umierającemu mentorowi, z którym pracował w policji, obietnicę, że postara się rozwiązać sprawę sprzed lat. 10 lat wcześniej zaginął młody chłopak, nie znaleziono sprawcy ani ofiary.
19.00 Fakty
19.55 Uwaga! – magazyn
20.10 Doradca smaku
20.15 Na Wspólnej (4106) – serial Polska
20.55 The Floor – teleturniej
21.35 Ślub od pierwszego wejrzenia – real tv
22.40 Kuba Wojewódzki – talk show
23.45 Superwizjer – magazyn
0.25 Notting Hill – komedia rom.
*** W. Bryt./USA 1999
2.55 Szpital św. Anny (39)

TVN 7

6.25 Szkoła
8.20 Ukryta prawda
11.25 W-11 Wydział Śledczy
12.55 Detektywi
14.55 Szpital św. Anny (42)
15.55 Sąd rodzinny
16.55 Sekrety życia
17.55 Zagadki losu
19.00 Ukryta prawda
20.00 Hotel Paradise – real tv
21.05 *** Egzekutor – film sens. USA 1996, reż. Chuck Russell, wyk. Arnold Schwarzenegger, James Caan, Vanessa Williams
23.25 Anatomia piękna – serial dok.
0.30 *** Doktor Sen – horror USA/Kan. 2019, reż. Mike Flanagan, wyk. Ewan McGregor
3.30 Hotel Paradise
4.20 Usterka
4.55 Druga strona medalu

TVP Kultura

8.15 Dzień z życia artysty
9.00 Przeprowadzki (5)
10.05 *** Wenecja – film Polska 2010
12.15 Ella Fitzgerald: Tylko jedna z tych rzeczy
13.55 Warszawskie Combo Taneczne – koncert
15.05 *** Wielki bieg – dr. Polska 1981
17.00 Przeprowadzki (6)
18.05 Łódź Kultury
18.45 Łazuka dziecięciem podziwiał – film dok.
20.00 Gala wręczenia nagród Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
21.30 Teatr TV: Fablik – spektakl Polska 2024
22.40 *** Córka d'Artagnana – komedia Fr. 1993

TVP Sport

9.35 Magazyn Betlic 1. Ligi
10.15 Gol
11.40 (L) Piłka nożna: STS Puchar Polski: ŁKS Goczałkowice-Zdrój – Polonia Bytom
13.50 Motorowodna FIH20: GP Chin w Zhengzhou
14.25 (L) Piłka nożna: STS Puchar Polski: Olimpia Grudziądz – Śląsk Wrocław
16.40 Studio
17.25 (L) Piłka nożna: STS Puchar Polski: ŁKS Łódź – GKS Katowice
20.05 Studio
20.40 (L) Piłka nożna: Mecz towarzyski kobiet: Wława – Polska
23.10 Sportowy wieczór
23.40 Futbol totalny

TV Trwam

11.40 Ma się rozumieć
12.20 Wypaczone sumienia
13.00 Republika Pawłowska
13.30 Msza święta
14.30 Polka
15.00 Baron Feliks Konopka – życie i twórczość
16.10 Jestem mamą
16.40 Zdrowie z Bożej apteki
17.10 Wierzę w Boga
17.30 Burza w okręgu krakowskim
18.15 Rozmowy niedokończone
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z udziałem dzieci
20.00 Informacje
20.20 Różaniec
21.00 Apel Jasnogórski
21.40 Polski punkt widzenia
22.00 Jestem Puszczą XXI w.
22.55 Drogi Montini

TV Puls

6.00 Policjanci z Miami (19, 20)
8.00 Kobra – oddział specjalny (5)
9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (18)
10.00 Zbuntowany anioł (149, 150)
11.55 Wspomnienia stulecie (17, 18)
13.50 Lombard. Życie pod zastaw (622, 623)
15.50 Ranczo (5, 6)
18.00 Lombard. Życie pod zastaw (934, 935)
20.00 *** Bestia – film sens. Hongk./W. Bryt./Kan. 2003
21.55 *** Gotowy na zemstę – film akcji W. Bryt. 2017
23.55 *** Płonąca pułapka – dramat USA 2004
2.10 Dzielnica strachu (413)

ŚRODA 29 Października

TVP1 DVB-T 7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Rodzina (nie od) święta 8.00 Serwis Info 8.20 Zaraz wracam (30) 9.00 Ranczo (126) 10.00 Komisarz Alex (12) 11.00 Ojciec Mateusz (397) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Rok w ogrodzie extra 12.55 Niezwykłe siedliska zwierząt 14.00 Wichrowe wzgórze (286) – serial obyczaj. 15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (731) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Telexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4585) 18.45 Akacyjowa 38 (736) – serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Zaraz wracam (31) – serial obyczaj. Polska 21.10 Tak to się robi w Marsylii (4) – serial krym. Francja 22.10 Sekielski wieczorową porą 23.15 SzeŹ roku ★★★★ – komedia Hiszpania 2021 Reż. Fernando León de Aranoa, wyk. Javier Bardem, Manolo Solo, Almudena Amor Jak daleko posunie się właściciel rodzinnej fabryki, aby otrzymać lokalną nagrodę dla najlepszego biznesu? Presja, by wszystkobyło idealnie, zderza się z wybrykami ze strony szukającego zemsty zwolnionego pracownika. A to dopiero początek... 1.15 Wykrywacz kłamstw	TVP 2 DVB-T 5.30 M jak miłość (1623) 6.20 Pożyteczni.pl – magazyn 6.55 Barwy szczęścia (3244) 7.30 Pytanie na śniadanie – magazyn 11.45 Gwiazdorska kuchnia Ani – magazyn 12.25 Koło fortuny – teleturniej 13.15 Miłość i nadzieja (315) – serial obyczaj. Turcja 14.05 Va banque – teleturniej 14.35 Na sygnale (772) – serial obyczaj. Polska 15.00 Koło fortuny – extra 15.05 La Promesa – pałac tajemnic (260) – telenowela 16.00 Koło fortuny – teleturniej 16.35 Familiada – teleturniej 17.20 Miłość i nadzieja (316) Bulent wraca do domu, Zeynep wita go chłodno. Siła, pomimo zakazu Cavidan, mówi Kuzeyowi o filmie. Prostanawiają razem rozwikłać intrygę Bahar i Leventa. 18.15 Va banque – teleturniej 18.50 Jeden z dziesięciu 19.25 Barwy szczęścia (3244, 3245) – serial Polska 20.40 Przepis dnia – magazyn 20.55 Na dobre i na złe (967) – serial Polska 21.55 Na sygnale (774, 775) – serial obyczaj. Polska 22.55 Peaky Blinders (15) W odpowiedzi na działania Włochów Tommy wracza na ścieżkę zemsty. Poznaje księżną Izabellę – siłę napędową misji, w której uczestniczy Shelby. Odkrywa, że w jej otoczeniu działa zdrajca. 0.10 Jesień w Nowym Jorku ★★★ – komedia romantyczna USA/Kanada 2022	Polsat DVB-T 5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny 11.30 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1494) – serial fabularno-dokumentalny Polska 15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1094) 17.00 Gliniarze (1130) W lesie postrzelono 10-letniego chłopca. Trudne śledztwo prowadzi do środowiska myśliwych i kłusowników, na których donosił ojciec dziecka. Aby znaleźć sprawcę, detektywi muszą złamać zmwowę milczenia. 18.00 Pierwsza miłość (4083) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.30 Kabaret K2. Jedziemy po bandzie – program rozrywkowy 22.00 Chłopaki nie płaczą ★★★ – komedia Polska 2000 Reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Maciej Stuhr, Cezary Pazura, Michał Miłowicz Młody, obiecujący skrzypek wpłtuje się w porachunki gangsterskie. Wszystko dlatego, że zgodził się pomóc nieśmiałemu przyjacielowi. 0.05 Gang dzikich wiewpry ★★★ – komedia USA 2007	TVN DVB-T 5.15 Jak to jest zrobione? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: Bistro „Szafran”, Kwidzyn 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Zapiecek”, Lublin – reality show 13.55 The Floor – teleturniej Polska 14.35 Ukryta prawda (1498, 1731) – serial fabularno-dokumentalny Polska 16.50 Szpital św. Anny (69) – serial obyczaj. Polska 17.55 Detektywi (249) Podczas akcji dwójki ekologów zostaje uprowadzona dziewczyna na klienta detektywów, Alicja. Mężczyzna jest przekonany, że za porwaniem stoi właściciel drukarni. A w rzeczach poszukiwanej detektywi znajdują dużą ilość gotówki. 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku 20.15 Na Wspólnej (4107) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Top Model – reality show 23.10 Uwierz w ducha ★★★★ – melodramat USA 1990 Reż. Jerry Zucker, wyk. Patrick Swayze, Demi Moore, Whoopi Goldberg Zamordowany mężczyzna jako duch czuwa nad ukochaną żoną, ponieważ jej życie też jest w niebezpieczeństwie... Oscary za scenariusz i drugoplanową rolę Whoopi Goldberg. 1.45 Szakal – film sens. USA/W. 1997 ★★★ Bryt./Fr./Niem./Jap.	TVN 7 DVB-T 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (43) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 ★★★★★ W sieci kłamstw – film sens. USA/W. Bryt. 2008, reż. Ridley Scott, wyk. Leonardo DiCaprio 22.50 ★★★★★ Ci, którzy życzą mi śmierci – film sens. USA/Kan. 2021, reż. Taylor Sheridan, wyk. Angelina Jolie 0.50 ★★★★★ Tammy – komedia USA 2014, reż. Ben Falcone, wyk. Melissa McCarthy 3.00 Hotel Paradise 3.50 Wrota piekieł	TV 4 DVB-T 6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (164, 165) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Policjantki i policjanci (1347) 18.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show 19.00 Policjantki i policjanci (1348) 20.00 Uroczysko (191) 20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (970) 21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (87) 22.40 ★★★★★ Agenci – film sens. USA 2013, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Denzel Washington 0.55 Love Island. Wyspa miłości
TVP Kultura DVB-T 8.15 W poszukiwaniu dobrego filmu 9.00 Przeprowadzki (6) 10.05 ★★★★★ Wielki bieg – dramat Polska 1981 12.00 Łazuka dzieckiem podszycy 13.05 Angelus 2025 13.45 Hrabina Cosel (1-3) – serial Polska 1968 17.00 Przeprowadzki (7) 18.10 Kto-rędy po sztuce 18.30 Informacje kulturalne 18.50 Reżyserzy: Stanley Dönen 19.40 Niepojęte 20.00 ★★★★★ Liczba doskonała – dr. Polska/Izrael/Wł. 2022 21.40 Profesor T. (14) 22.45 Studio Kultura – niedziela z... 23.40 Leszek Możdżer & Holland Baroque	TV Trwam DVB-T 11.25 Jestem mamą 12.20 Ku pokrzepieniu powstańczych serc. Historia Obrazu Matka Boska AK 13.00 Cud prawdy 13.30 Msza święta 14.30 Lubieszów 15.00 Muzeum Papiernictwa 16.10 Na zdrowie 16.30 Zgubić z oczu brzeg 17.00 Po stronie prawdy 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Opowieści biblijne – historie animowane z Nowego Testamentu 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Przetrwaliśmy 22.30 20 czerwca 1941 roku	TV Puls DVB-T 6.00 Policjanci z Miami (20, 21) 8.00 Kobra – oddział specjalny (6) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (19) 10.00 Zbuntowany anioł (151, 152) 11.55 Wspañiale stulecie (18, 19) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (624, 625) 15.50 Ranczo (6, 7) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (935, 936) – serial obyczaj. Polska 20.00 ★★★★★ 57 sekund – thriller USA 2023 22.00 ★★★★★ Nocny lot – thriller USA 2005 23.30 ★★★★★ Detektyw Marlowe – thriller Irl./Hiszp./Fr./USA 2022			

★★★★ koniecznie ★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

CZWARTEK 30 Października

TVP1 DVB-T 7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Dobre historie 8.00 Serwis Info 8.25 Zaraz wracam (31) 9.05 Ranczo (127) 10.05 Komisarz Alex (13) 11.00 Ojciec Mateusz (398) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 To się opłaca 12.55 Niezwykłe siedliska zwierząt: Lasy deszczowe 14.00 Wichrowe wzgórze (287) – serial obyczaj. 15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (732) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Telexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4586) 18.45 Akacyjowa 38 (737) – serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Zaraz wracam (32) Wójt, świeżo po operacji, wraca do urzędu, by osobiście nadzorować przygotowania do otwarcia domu kultury. Tymczasem polityczna opozycja, otrząsnąwszy się po porażkach, z nową energią szkuje kolejny atak. 21.10 Ojciec Mateusz (433) Gdy Milena pomaga w parku nieznanomemu, ktoś porywa jej córkę. Całe miasto angażuje się w poszukiwania. Tymczasem Pączek, by zdobyć sympatię Natalii, udaje się do hipnotyzera. 22.10 Sprawa dla reportera 23.10 Witos – film dokumentalny Polska 2023 0.15 Wykrywacz kłamstw	TVP2 DVB-T 5.30 M jak miłość (1624) 6.20 Operacja zdrowie – magazyn 6.55 Barwy szczęścia (3245) 7.30 Pytanie na śniadanie – magazyn 11.45 Podróż po jeden uśmiech 12.30 Koło fortuny – teleturniej 13.15 Miłość i nadzieja (316) – serial obyczaj. Turcja 2022 14.05 Va banque – teleturniej 14.35 Na sygnale (773) – serial obyczaj. Polska 2025 15.05 La Promesa – pałac tajemnic (261) – telenowela 16.00 Koło fortuny – teleturniej 16.35 Familiada – teleturniej 17.20 Miłość i nadzieja (317) Siła przechwytuje umowę między Leventem a Bahar. Bulent tłumaczy się z wyjazdu. Melis mu wybacza. Zeynep spędza wieczór z Cihanem. Levent chce się natychmiast żenić i wyjechać z Siłą do Amsterdamu. 18.15 Va banque – teleturniej 18.50 Jeden z dziesięciu 19.25 Barwy szczęścia (3245, 3246) – serial Polska 20.45 Ku'damm 59 (3) Monika liczy na ślub z Joachimem, lecz on oznajmia, że jego sekretarka Ninette spodziewa się z nim dziecka. Rozgoryczona i rozczarowana Monika skupia się na swej pracy jako piosenkarka, zaczyna sama komponować. 21.50 Morderstwa w Kanonie Verdon – serial kryminalny Francja 2023 23.25 Rodzinka.pl (299) 0.05 Latający mnich i tajemnica da ★★★★ Vinci – dr. Polska/Słow. 2010	Polsat DVB-T 5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny 11.30 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1495) – serial fabularno-dokumentalny Polska 15.50 Wydarzenia 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1095) 17.00 Gliniarze (1131) Śledczy badają sprawę zagadkowej śmierci pewnego bezdomnego. Został zaatakowany ostrym narzędziem, gdy pił alkohol z tajemniczym mężczyzną. Tropy prowadzą do ośrodka noclegowego. 18.00 Pierwsza miłość (4084) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.30 Nasz nowy dom Ekipa pomaga w remoncie mieszkania Basi, która po stracie córki podczas powodzi opiekuje się 17-letnią wnuczką. Ich lokum jest w opłakany stanie, a one potrzebują mnóstwa wsparcia. 21.40 Przyjaciółki (310) – serial obyczaj. Polska 22.55 Serce nie służy – komedia ★★★★ romantyczna Polska 2018 Reż. Filip Zylber, wyk. Roma Gąsiorowska, Paweł Domagała 0.55 Tłumaczka ★★★★ – thriller USA 2005	TVN DVB-T 5.10 Jak to jest zrobione? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Masala Twist”, Toruń 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Zakątek smaku”, Konstanyńów Łódzki 13.55 The Floor – teleturniej Polska 14.35 Ukryta prawda (1499, 1732) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023 16.50 Szpital św. Anny (70) – serial obyczaj. Polska 17.55 Detektywi (250) 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku 20.15 Na Wspólnej (4108) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Kuchenne rewolucje Tym razem kuchenna rewolucja wybuchnie na obrzeżach Tomaszowa Mazowieckiego, w lokalu „Toscania”, gdzie talerze będą się tłuc same, blendery będą się palić, a właściciel gubić... 22.45 Holiday – komedia romantyczna USA 2006 ★★★ Reż. Nancy Meyers, wyk. Cameron Diaz, Kate Winslet, Jude Law Angielka i Amerykanka nie mające szczęścia w miłości zamieniają się mieszkaniami na wakacje. Pierwsza łąduje w Los Angeles, a druga na angielskiej wsi. Ich wyprawa na drugi koniec świata przyniesie wspaniałe rezultaty... 1.25 Kłątwa ★★★★ – komedia Polska 2023	TVN7 DVB-T 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (44) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 ★★★★★ Dom wygranych – komedia krym. USA 2017, reż. Andrew J. Cohen, wyk. Will Ferrell, Amy Poehler 21.55 ★★★★★ Bajecznie bogaci Azjaci – komedia rom. USA/Chiny 2018, reż. Jon M. Chu, wyk. Constance Wu 0.25 ★★★★★ Ukryte piękno – melodramat USA 2016, reż. David Frankel, wyk. Will Smith 2.25 Wrota piekieł	TVP Kultura DVB-T 9.00 Przeprowadzki (7) 10.05 ★★★★★ Pan Tadeusz (1928) – film obyczaj. Polska 1928 12.25 Reżyserzy 13.20 Kolekcja 13.40 Tygodnik kulturalny 14.35 ★★★★★ Księżna łowicka – dr. Polska 1932 16.15 Przeprowadzki (8) 17.20 Wydarzenie aktualne 17.55 Wstęp wolny 18.10 Herbert. Barbarzyńca w ogrodzie 20.00 Hala odlotów 21.00 ★★★★★ Wszystko za życie – film biograf. USA 2007, reż. Sean Penn, wyk. Emile Hirsch 23.35 ★★★★★ Liczba doskonała – dr. Polska/Izrael/Wł. 2022 1.15	TV Trwam DVB-T 12.20 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy 13.05 Mateczniki polskości 13.30 Msza święta 14.35 Leczą ludzi dobrej woli jest więcej 15.00 Po stronie prawdy 16.10 Z wędką nad wodę... 16.35 Sól Ziemi 17.15 Muzyczne chwile 17.30 Odpowiedzialni za Kościół 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Każdy maluch to potrafi 19.45 Modlitwa z udziałem dzieci 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Głos serca (128) 23.05 Oto jestem	TV Puls DVB-T 6.00 Policjanci z Miami (21) 7.00 Nash Bridges (1) 8.00 Kobra – oddział specjalny (7) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (20) 10.00 Zbuntowany anioł (153, 154) 11.55 Wspaniałe stulecie (19, 20) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (626, 627) 15.50 Ranczo (7, 8) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (936, 937) 20.00 ★★★★★ Asteriks i Obeliks: Imperium smoka – film Fr./Belg./USA 2023 22.15 ★★★★★ Przyjaciel gangstera – kom. Fr./Wł. 2003 0.00 ★★★★★ Bracia przyrodni – kom. USA 2008
--	---	--	---	--	---	--	--

★★★★ koniecznie ★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

PIĄTEK 31 Października

TVP 1	DVB T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Agape blisko Ciebie 8.00 Serwis Info 8.20 Okrasa łamie przepisy 9.00 Ranczo (128) 10.00 Komisarz Alex (14) 11.00 Ojciec Mateusz (401) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Magazyn rolniczy 12.55 Niezwykłe siedliska zwierząt 14.00 Wichrowe wzgórze (288) – serial obyczaj. Turcja 2024	
15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (733) – serial obyczaj. Turcja	
17.00 Teleexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4587) 18.45 Akacjewa 38 (738) 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.00 Orędzie na uroczystość Wszystkich Świętych 20.30 Zaraz wracam (33) Po pocałunku z Anną Maria staje się celem grózb. Równocześnie jej ojciec i Filarem knują intryge.	
21.10 Komisarz Alex (300) Zamordowano influencerkę, która zbierała kompromitujące materiały na innych celebrytów. Podejrzanie pada na parę internetowych gwiazd, których karierze zagrażała.	
22.10 Moje córki krowy – kome- ★★★★ diodramat Polska 2015 Reż. Kinga Dębska, wyk. Agata Kulesza, Gabriela Muskała, Marian Dziędziel	
23.50 Drellich (6) – serial Polska 0.40 Wykrywacz kłamstw	

★★★★ koniecznie ★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

SOBOTA 1 Listopada

TVP 1	DVB T
5.10 Balans bieli 5.55 Symfonia ma- zurska 7.00 Msza święta w Krakowie Łagiewnikach 8.10 Rok w ogrodzie 8.35 Rok w ogrodzie extra 9.05 ★★★★ Znachor – melodramat Pol- ska 1981 11.40 ★★★★★ Rozważna i romantyczna – dramat obyczaj. USA/W. Bryt. 1995, reż. Ang Lee, wyk. Emma Thompson, Hugh Grant 14.25 Okrasa łamie przepisy	
15.00 Rolnik szuka żony – reality show 16.05 Dziedzictwo (734) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Teleexpress 17.35 Ojciec Mateusz (433) – serial krym. Polska 18.40 Cud (nie) pamięci – Poznakowski, Trzciński, Soyka – program rozryw- kowy 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.25 Profilerka Jastrzę (9) Mariola z gniewem oczekuje powrotu Adama po świętach, oburzona faktem, że syn zabrał jej samochód. Julia odzyskuje przytomność w szpitalu, a policja przekazuje mediom informację o śmierci Wolińskiego.	
21.25 Ojciec – dramat obyczaj. ★★★★ W. Bryt./Francja/USA 2020 Reż. Florian Zeller, wyk. Ali Hopkins, Olivia Colman, Mark Gatiss 23.15 Ocalona – film sensacyjny ★★★ USA/W. Bryt. 2015 Reż. James McTeigue, wyk. Milla Jovovich, Pierce Bro- snan, Dylan McDermott 0.55 Sprawdzamy	

★★★★ koniecznie ★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

Polsat	DVB T
5.25 Telezakupy TV Okazje – pro- gram reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News – magazyn 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.30 Gliniarze: Zaginiony/ Matczyne serce/ Toast – serial fabularno-dokumentalny Pol- ska, wyk. Arkadiusz Krygier, Piotr Mróz 14.40 Dlaczego ja? (1496) – serial fabularno-dokumentalny Pol- ska 2025	
15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1096) Osierocona siedemnastolatka ucieka z domu, by nie trafić do placówki opiekuńczej. Tułając się po ulicach, zostaje zaatakowana. W obronie wła- snej rani napastnika, przez co trafia do izby dziecka.	
17.00 Gliniarze (1132) Śledczy próbują odnaleźć parę porwanych nastolatków. Gdy Kuba udaje się incognito do miejsca, dokąd prowadzi tro- py, niespodziewanie spotyka tam kogoś powiązanego ze śledztwem.	
18.00 Pierwsza miłość (4085) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Twoja twarz brzmi znajomo – program rozrywkowy	
22.00 Ambulans – film sensacyjny ★★★ USA/Japonia 2022 Reż. Michael Bay, wyk. Jake Gyllenhaal, Yahya Abdul-Ma- teen II, Eiza González	
0.55 Szybcy i wściekli: Hobbs ★★★ i Shaw – film USA/Jap. 2019	

TVN	DVB T
5.05 Kto was tak urządził? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje – reality show 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Ku- chenne rewolucje: Restauracja „Pierogarnia”, Tczew – reality show 13.55 The Floor – teleturniej Polska 14.35 Ukryta prawda (1500, 1733) – serial fabularno-dokumentalny Pol- ska 2023	
16.50 Szpital św. Anny (71) – serial obyczaj. 17.55 Detektywi (251) – serial fabularno-dokumentalny 19.00 Fakty 19.50 Uwaga! – magazyn 20.00 Shrek Forever – film animo- wany USA/Francja 2010 W wyniku zaklęcia Shrek trafia do alternatywnej rze- czywistości rządzonej przez niegodziwego karla. Ogr wraz z przyjaciółmi mają zaledwie dobę, by odwrócić zaklęcie i przywrócić światu dawną postać.	
22.05 Legion samobójców II – film ★★★★ sf USA/W. Bryt./Kanada 2021 Reż. James Gunn, wyk. Mar- got Robbie, Michael Rooker, Viola Davis Superzłoczyńcy i szajka nieobli- czalnych oszustów z więzienia Belle Reve dołączają do ściśle tajnej jednostki specjalnej Task Force X. Trafiają na odległą wyspę Corto Maltese.	
0.40 Kuba Wojewódzki – talk show Polska 2025	
2.00 Kuchenne rewolucje – reality show 3.05 Szpital św. Anny (40)	

TVN 7	DVB T
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (45) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Za- gadki losu 19.00 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 20.00 ★★ ★ List w butelce – melodramat USA 1999, reż. Luis Mandoki, wyk. Kevin Costner, Robin Wright 22.50 Ślub od pierwszego wejścia 23.55 ★★ Wesele – komedia Niemcy 2020, reż. Til Schweiger, wyk. Til Schweiger 2.30 ★★ ★ Zakonnica – hor- ror USA 2018, reż. Corin Hardy	
TVP Kultura	DVB T
8.55 Przez Atlantyk (7) 10.05 Porozmawiaj- my szczerze 10.30 Niepojęte 10.50 Paris the artists way 11.45 Opera paryska 13.15 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka 13.55 ★★ ★ ★ Ten szalony, szalony świat – komedia USA 1963 16.45 Benefis Czesława Majewskiego 18.25 Kolekcja 18.50 ★★ ★ ★ Mariusz – Tatrzański Orzeł (1) – dr. Polska 2021 20.05 ★★ ★ ★ Bohater – thriller Iran/ Fr. 2021, reż. Asghar Farhadi 22.25 Tygodnik kulturalny 23.20 ★★ ★ ★ Agnes Varda o Jane Birkin – film biograf. Fr. 1988	
TVP Sport	DVB T
7.20 Piłka nożna: Mecz towarzyski kobiet: Walia – Polska 9.30 Piłka nożna: Miedź Legnica – Jagiellonia Białystok; Arka Gdynia – Górnik Zabrze; Legia Warszawa – Pogoń Szczecin 16.00 Podsumowanie STS Pucharu Polski 17.40 (L) Piłka nożna: Betclac 2. Liga: Stal Stalowa Wola – Reso- via Rzeszów 19.55 Studio 20.25 (L) Piłka nożna: Betclac 1. Liga: Ruch Chorzów – GKS Tychy 23.00 Sportowy wieczór 23.40 Lek- koatletyka: Diamentowa Liga – Memoriał Kamili Skolimowskiej w Chorzowie: 2. dzień	

(DVB T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

Polsat	DVB T
5.25 Telezakupy TV Okazje – pro- gram reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.00 Halo tu Pol- sat – magazyn 11.50 Ewa gotuje – magazyn 12.20 Awantura o kasę – teleturniej 13.35 Madagaskar II – film animowany USA 2008, reż. Tom McGrath, Eric Darnell, dub. Artur Żmi- jewski, Piotr Adamczyk, Małgorzata Kozuchowska	
15.25 Chłopaki do wzięcia Jarek zabiera od Gosi swoje rzeczy. Anielek i Topless postanawiają pograć w bad- mintona, aby poprawić swoją tężyzną fizyczną. Ich słaba kondycja jest jednak sporym problemem.	
16.30 Randka w ciemno – reality show 17.30 Awantura o kasę – teleturniej 18.50 Wydarzenia 19.15 Prezydenci i premierzy – program publicystyczny 19.55 „Pejzaż bez Ciebie” – Romuald Lipko 21.35 Jurassic World: Upadłe ★★★ królestwo – film przygodowy USA/Chiny 2018 Reż. J.A. Bayona, wyk. Chris Pratt, Bryce Dallas Howard, Rafe Spall Wybuch wulkanu zagraża mieszkającym na wyspie dinozaurom z dawnego Parku Jurajskiego. Claire i Owen wraz z ekipą naukowców chcą ocalić prehistoryczne zwierzęta przed zagładą.	
0.10 Odwet – film sensacyjny ★★★ USA/Niemcy 2003	

TVN	DVB T
5.05 Uwaga! – magazyn 5.20 Na- uka jazdy 5.55 Uwaga! 6.10 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumen- talny 7.05 Kobieta na krańcu świata – program Martyny Wojciechowskiej 7.45 Dzień Dobry TVN 11.45 ★★ ★ Czy to ty, czy to ja – komedia USA 1995, reż. Andy Tennant, wyk. Ma- ry-Kate Olsen, Ashley Olsen 13.50 MasterChef – show	
15.20 Shrek Forever – film animo- wany USA/Francja 2010 W wyniku zaklęcia Shrek trafia do alternatywnej rzeczywistości rządzonej przez niegodziwego karla. Ogr wraz z przyjaciółmi mają zaledwie dobę, by odwró- cić zaklęcie i przywrócić światu dawną postać.	
17.20 Unboxing – Wielkie otwar- cie – teleturniej 17.55 Ugotowani – reality show 19.00 Fakty 19.45 Afkry Express – reality show 21.25 Chłopi – film animowany Polska/Serbia/Litwa 2023 Reż. Dorota Kobiela, Hugh Welchman	
23.40 Constantine ★★★★ – horror USA/Niemcy/Kana- da/W. Bryt. 2005 Reż. Francis Lawrence, wyk. Keanu Reeves, Rachel Weisz, Shia LaBeouf	
2.05 Skazana (1) – serial krym. Polska 2022 Reż. Bartosz Konopka 3.10 Szpital św. Anny (41) 4.15 Uwaga! – magazyn 4.35 Bartosz Zmarzlik. Ścigając marzenia – serial dok.	

TVN 7	DVB T
6.05 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie 7.05 New Looney Tunes 7.35 ★★ Psy i koty: Odwet Kitty – komedia USA/Austra- lia 2010 9.15 Ukryta prawda 13.15 Top Model 14.40 Zróbmy sobie dom 15.45 ★★★★ Godzila kontra Kong – film sf USA 2021 18.00 Bez kompleksów 19.00 Idź na całość 20.00 ★★ ★ ★ Władca Pierścieni: Drużyna Pierścienia – film fantasy USA/N. Zel. 2001, reż. Peter Jackson, wyk. Elijah Wood 23.40 ★★ ★ ★ Wejście smoka – film sens. Hongk./USA 1973 1.45 ★★ ★ ★ Doktor Sen – horror USA/Kan. 2019	
TVP Kultura	DVB T
10.05 Albrecht Durer. Tajemnica autopor- tretów 11.10 Yuku i magiczny kwiat – film anim. 12.20 Mój dziadek się schował – film anim. 12.35 Beethoven. Portret intymny 13.40 W Krainie Unwisów 14.15 ★★ ★ ★ Joanna d'Arc – dr. USA 1948 16.50 Dezer- terzy 17.25 ★★ ★ ★ Wichrowe wzgórze – melodrama 19.20 Janusz Olejniczak – wspomnienie 20.00 ★★ ★ ★ C'mon C'mon – dr. USA 2021 22.00 Polskie znaki – Rzeczy ostatnie 23.20 ★★ ★ ★ Bohater – thriller Iran/Fr. 2021	
TVP Sport	DVB T
8.50 Ryszard Szurkowski – wyścig przez życie 10.00 Konkurs skoków: Białe Las EquiFestival we Wierzbnie 10.55 Pierwsza dama 12.00 Lekkoatletyka: MS w Tokio 14.20 Niezwykłe historie Białe-Czerwonych 14.45 Podsum. STS Pucharu Polski 15.40 Niezwykłe historie Białe-Czerwonych 16.05 Piłka nożna: Polska – Włochy 18.05 Niezwy- kłe historie Białe-Czerwonych 18.30 Odeszli w 2025 roku 20.40 Niezwykłe historie Bia- ło-Czerwonych 21.05 LIO Montreal 1976: Siatkówka: Polska – ZSRR	

TV 4	DVB T
6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (168, 169) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trud- ne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Policjantki i policjanci (1349) – serial oby- czaj. Polska 18.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show 19.00 Policjantki i policjanci (1350) – serial obyczaj. Polska 20.00 Gwiazdy kabaretu – program roz- rywkowy 22.05 ★★ ★ Kryjówka – film sens. USA/RPA/Jap. 2012 0.30 STOP Dro- gówka 1.30 Hardkorowy lombard	
TV Trwam	DVB T
12.20 Głos serca (128) 13.05 Don Hoppe 13.30 Msza św. 14.30 Drzwi do lasu 15.00 Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia 15.20 Mocni w wierze 16.40 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy 17.00 Ma- teczniki polskości 17.30 Łączy nas historia 18.15 Westerplatte młodych 19.00 Warto zauważyć... 19.30 Brat Franciszek 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.55 Katowienie praskie 22.55 Pupil pupila. Komedia w jednym akcie 23.30 Regał	
TV Puls	DVB T
6.00 Nash Bridges (1, 2) 8.00 Kobra – od- dział specjalny (8) 9.00 Unforgettable: Za- pisane w pamięci (21) 10.00 Zbuntowany anioł (155, 156) 11.55 Wspaniałe stulecie (20, 21) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (628, 629) 15.50 Ranczo (8, 9) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (937, 938) 20.00 ★★ ★ Ocalić córkę – film sens. USA 2023 21.55 ★★ ★ ★ Człowiek w ogniu – thriller Szwajc./W. Bryt./USA/Meksyk 2004 0.55 ★★ ★ Z podniesionym czołem – film sens. USA 2004	
TV Trwam	DVB T
10.40 Polski punkt widzenia 11.00 Kropelka radości 12.20 Warto zauważyć... 12.50 Na- tura obiektywnie 13.30 Msza św. 14.45 Jak wygrać małżeństwo? 15.00 Dzielnia niewia- sta 15.15 Mateczniki polskości 15.30 Wie- rzę w Boga 16.10 Historia PL 17.00 Jeden Kościół, wielu świętych 17.30 Przelamując bariery z udziałem rodziny 19.45 Mo- dlitwa w naszym domu 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Warto być ojcem 22.15 Głos serca (107)	
TV Puls	DVB T
5.00 Dyżur 6.00 Kobra – oddział spe- cjalny (4-6) – serial sens. Niemcy 9.00 Taki jest świat – magazyn 9.55 Lombard. Życie pod zastaw (934-938) – serial oby- czaj. Polska 15.20 Ania 17.05 ★★ ★ ★ ★ Forrest Gump – komediodramat USA 1994 20.00 ★★ ★ Robin Hood: Początek – film przygod. USA 2018 22.10 ★★ ★ Cen- turiation – film sens. W. Bryt./Fr./USA 2010 0.05 ★★ ★ Bestia – film sens. Hongk./W. Bryt./Kan. 2003 2.00 Menu na miarę – magazyn 3.55 Dyżur	

(DVB T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

NIEDZIELA 2 Listopada

TVP1 DVB-T 7.00 Msza święta w Krakowie Łą-giewnikach 8.00 Tydzień 8.30 Daleko od szosy (3) 10.00 Ojciec Mateusz (402) 10.50 Komisarz Alex (300) 11.55 Między ziemią a niebem 12.00 Anioł Pański 12.15 Między ziemią a niebem 13.05 Polskie parki narodowe 13.40 ★★★★★ Znachor – melodramat Polska 1981, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Jerzy Bińczycki 16.05 Dziedzictwo (735) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Telexpress 17.35 Daję słowo. Maciej Orłoś: Joanna Szczepkowska 18.40 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.25 Drelích (7) Próba upozorowania strzelaniny z rosyjską mafią kończy się dla Drelicha i Stryja wypadnięciem w zasadzkę. Stryj zostaje ranny, a Drelích staje przed trudnym wyborem. 21.25 Rolnik szuka żony – reality show 22.30 Jeden dzień – melodramat ★★★★★ USA/W. Bryt. 2011 Reż. Lone Scherfig, wyk. An-ne Hathaway, Jim Sturgess, Romola Garai Ona piękna i zakochana w nim po uszy, on – zapatrzony w siebie, niedostrzegający skarbu... W końcu uświado-mią sobie, że to, czego tak rozpaczliwie szukają, jest bliżej niż myśleli. 0.30 Ojciec – dramat obyczaj. ★★★★★ W. Bryt./Francja/USA 2020	TVP 2 DVB-T 5.10 Barwy szczęścia (3247) 5.40 Orędzie 5.50 M jak miłość (1886) 6.45 Operacja zdrowie 7.30 Pytanie na śniadanie 10.35 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka 11.05 The Voice of Poland – program rozryw-kowy 13.35 Comeback Stage – The Voice of Poland – show 14.00 Fami-liada – teleturniej 14.30 Koło fortuny – teleturniej 15.10 Szansa na sukces. Opole 2026: Piosenki Jarosława Kukulskiego – show 16.15 Cud (nie) pamięci – Poznakowski, Trzciński, Soyka – program rozrywkowy 17.15 Pan Mama (37, 38) – serial kom. Polska 18.20 Rodzinka.pl (300) – serial kom. Polska 18.55 Niepewne sytuacje – program rozrywkowy 19.10 James Bond – Człowiek ★★★★★ ze złotym pistoletem – film sensacyjny W. Bryt. 1974 Reż. Guy Hamilton, wyk. Ro-ger Moore, Christopher Lee, Britt Eklund 21.25 Muzyka na dobry wieczór: LemON na dobry wieczór 22.30 Znajdę cię – dramat obyczaj. ★★★★★ USA/Polska 2019 Reż. Martha Coolidge, wyk. Adelaide Clemens, Leo Suter, Stellan Skarsgård 0.40 Będziemy mieszkać razem (1) – serial sensacyjny Polska 2023 1.40 Love Story – melodramat ★★★★★ USA 1970 3.30 Mój przyjaciel Hachiko ★★★★★ – dramat W. Bryt./USA 2009	Polsat DVB-T 5.25 Telezakupy TV Okazje – pro-gram reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News – magazyn 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.55 Tajni i fajni – film animowany USA 2019, reż. Nick Bruno, Troy Quane, dub. Olivier Destrez, Jakub Jankiewicz, Przemysław Glapiński 14.05 Two-ja twarz brzmi znajomo – program rozrywkowy 16.20 Nasz nowy dom – reality show 17.30 Awantura o kasę – teleturniej 18.50 Wydarzenia 19.30 Państwo w państwie – program publicystyczny 19.55 Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami – program rozrywkowy 22.35 Teściowie (58) Zenon odkrywa, że ojcem Violetty jest Czerski i zdo-bywa haki na komendanta policji. Roman odbiera podejr-zany transport, a Apolonia wyjawia tożsamość narzecz-o-nego brata. 23.10 Chłopaki nie płaczą ★★★★★ – komedia Polska 2000 Reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Maciej Stuh, Cezary Pazura, Michał Milowicz Młody, obiecujący skrzypek wpłtuje się w porachunki gan-gsterskie. Wszystkie dlatego, że zgodził się pomóc nieśmiało-mu przyjacielowi. 1.15 Najpierw strzelaj, potem ★★★★★ zwiedzaj – komedia sensa-cyjna W. Bryt./USA 2008 3.35 Świat według Kiepskich (484)	TVN DVB-T 5.05 Nauka jazdy – program rozryw-kowy 5.40 Uwaga! 5.55 Batwheels 6.10 Bitwa o gości 7.10 Magda gotuje Internet – talk show 7.45 Dzień Dobry TVN 11.45 Co za tydzień 12.35 Afryka Express – reality show Polska 14.00 ★★ Kompas szkiele-tora – film przygodowy USA 2022, reż. Sandra L. Martin, wyk. Luke Loveless, Caleb Baumann 15.40 Złoty Kompas – film przygo-dowy W. Bryt./USA 2007 Reż. Chris Weitz, wyk. Nicole Kidman, Daniel Craig, Dakota Blue Richards 17.55 Pogromcy chaosu – program rozrywkowy 19.00 Fakty 19.45 MasterChef – show 21.20 Księżę w Nowym Jorku ★★★★★ – komedia USA 1988 Reż. John Landis, wyk. Eddie Murphy, Arsenio Hall, James Earl Jones Afrykański książę incognito szuka żony w Nowym Jorku. Nie chce, by poeciwała na jego bogactwo, więc udaje zwy-kłego obywatela i zatrudnia się w fast foodzie... Eddie Murphy w czterech rolach. 23.45 Legion samobójców II – film ★★★★★ sf USA/W. Bryt./Kanada 2021 Reż. James Gunn, wyk. Mar-got Robbie, Michael Rooker, Viola Davis 2.25 Supervizjer 3.05 Szpital św. Anny (42) – se-rial obyczaj. Polska 4.05 Uwaga! – magazyn 4.20 Nauka jazdy 4.55 Jak to jest zrobione?	TVN 7 DVB-T 8.20 ★★★★★ Za duży na bajki – komedia Polska 2022 10.25 Unboxing – Wielkie otwarcie 11.00 Pogromcy chaosu 12.00 Ukryta prawda 14.55 Detektywi 15.50 Po-układani 16.25 ★★★★★ Władca Pierście-ni: Drużyna Pierścienia – film fantasy USA/Nowa Zel. 2001 20.00 ★★★★★ Szere-gowiec Ryan – film wojenny USA 1998, reż. Steven Spielberg, wyk. Tom Hanks 23.30 ★★★★★ List w butelce – melodramat USA 1999, reż. Luis Mandoki, wyk. Kevin Co-stner 2.05 Wrota piekiel 3.05 Osadzone. Blok F 4.15 Druga strona medalu	TV 4 DVB-T 5.30 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 łowcy skarbów. Kto da więcej 7.00 Wielkie tajemnice historii 8.50 Galileo 11.50 ★★★★★ Diamentowa afera – komedia sens. USA/Niemcy 1999 13.50 ★★★★★ Opancerzony – film sens. USA 2009, reż. Nimród Antal, wyk. Matt Dillon, Jean Reno 15.40 ★★★★★ Władcy umysłów – film sf USA 2011, reż. George Nolfi, wyk. Matt Damon, Emily Blunt 17.55 Uroczysko (165-168) 20.00 Sprawiedliwi. Trójiasto (85-88) 0.00 STOP Drogówka 1.00 Wielkie tajemnice historii
TVP Kultura DVB-T 8.00 Liturgia prawosławna w Gdańsku 9.05 Niepojęte 9.25 Radość życia 10.05 Tajem-nicza Claudia Cardinale 11.10 Myśny już byli. Bohaterowie Starych Powązek 12.10 Przez Atlantyk (7) 13.20 W poszukiwa-niu dobrego filmu 14.00 ★★★★★ Salomon i królowa Saby – dramat USA 1959 16.35 Dobry tytuł 17.15 Studio Kultura – niedziela z... 18.10 ★★★★★ Tatarak – dramat Polska 2009 20.00 ★★★★★ Dobry, zły i brzydki – westem Hiszp./Niemcy/Wł./USA 1966 23.05 Ryuichi Sakamoto i Opus 0.55 Portrety	TV Trwam DVB-T 9.15 Manna, z nieba 9.30 Msza święta 10.30 Msza Święta w Roku Jubileuszowym 12.15 Papież Polak do rodaków 12.40 Brat naszego Boga 14.00 Ludzki światy. Św. Al-fons Liguori 15.00 Wies to też Polska 16.10 Koncert życzeń 17.00 Natura et Homo 17.30 Sól Ziemi 18.15 Rozmowy niedokorń-czone 19.30 Moja katolicka rodzina 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Ja-snogórski 22.00 Mocni Jego mocą 22.45 Jak wygrać małżeństwo? 23.00 Jak my to widzimy... 23.30 Tam, gdzie Bóg płacze				
TVP Sport DVB-T 8.55 Kulawe Ptaki 9.30 Wydanie specjalne 11.40 (L) Piłka nożna: ORLEN Ekstraliga ko-biet: Pogoń Szczecin – Górník Łęczna 13.55 Studio 14.25 (L) Piłka nożna: Chrobry Glo-gów – Wisła Kraków 17.00 Studio 17.25 (L) Piłka nożna: Jagiellonia Białystok – Ra-ków Częstochowa 20.10 (L) Piłka nożna: Betclic 1. Liga: Miedź Legnica – Wierzysta Kraków 22.15 Sportowy wieczór 22.55 Piłka nożna: Liga hiszp. kobiet: Real Socie-dad Femenino – FC Barcelona Femeni 1.00 Boks: Mary Spencer – Mikaela Mayer	TV Puls DVB-T 5.00 Policjanci z Miami (22) 5.45 Taki jest świat 6.35 Kobra – oddział specjalny (7, 8) 8.35 Ranczo (9-13) 13.45 ★★★★★ Przyjacieli gangstera – komedia krym. Fr./Wł. 2003 15.35 ★★★★★ Asteriks i Obeliks: Imperium smoka – film Fr./Belg./USA 2023 17.55 ★★★★★ Robin Hood: Początek – film przygod. USA 2018 20.00 ★★★★★ Wybuchowa para – komedia sens. USA 2010 22.10 ★★★★★ 57 sekund – thriller USA 2023 0.10 ★★★★★ Detektyw Marlowe – thriller lrl./Hiszp./Fr./USA 2022				

★★★★ koniecznie ★★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

PONIEDZIAŁEK 3 Listopada

TVP1 DVB-T 7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Studio Raban 8.00 Serwis Info 8.20 Zaraz wracam (32) 9.00 Ranczo (129) 10.00 Komisarz Alex (15) 11.00 Ojciec Mateusz (403) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Magazyn rolniczy 12.55 Lodowe królestwo pantery śnieżnej 14.00 Wichrowe wzgórze (289) – serial obyczaj. 15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (736) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Telexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4588) 18.45 Akacyjowa 38 (739) – serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Teatr TV: Embodying Pasolini – spektakl Polska 2025, wyk. Guy Chassaing, Tilda Swinton, Zoé Guédard Performans, w którym Tilda Swinton ożywia kostiumy z filmów Pasoliniego, oddając hold jego twórczości poprzez ruch, ciszę i obecność sceniczną. 22.05 Postscriptum – dyskusja po spektaklu 22.40 Gaudi, wizjoner z Barcelony – film dok. Francja Twórczość hiszpańskiego architekta Antoni Gaudiego, z uwzględnieniem jego dzieła – Casa Batlló, budowli mniej znanej niż Sagrada Familia. 23.50 Balans bieli – magazyn 0.25 Wykrywacz kłamstw	TVP 2 DVB-T 5.35 M jak miłość (1626) 6.25 Rodzina (nie od) święta 6.55 Barwy szczęścia (3247) 7.30 Pytanie na śniadanie 11.50 Okrasa łamie przepisy – magazyn 12.30 Koło fortuny – teleturniej 13.15 Miłość i nadzieja (318) – serial obyczaj. Turcja 2022 14.05 Va banque – teleturniej 14.35 Na sygnale (775) – serial obyczaj. Polska 2025 15.05 La Promesa – pałac tajemnic (263) – telenowela 16.00 Koło fortuny – teleturniej 16.35 Familiada – teleturniej 17.20 Miłość i nadzieja (319) Zeynep nie chce utrzymywać stosunków z Bulentem. Levent udaje się na randkę z Acelyą. Cavidan cynicznie walczy o prawa Bahar. Kuzey śledzi Leventa i krzyżuje jego plany. 18.15 Va banque – teleturniej 18.50 Jeden z dziesięciu 19.25 Barwy szczęścia (3247) – serial Polska 19.55 Domowe patenty 20.05 Barwy szczęścia (3248) – serial Polska 20.40 Kulisy „M jak miłość” 20.55 M jak miłość (1887) – serial Polska 21.55 Na sygnale (776, 777) – serial obyczaj. Polska 22.55 W cieniu śmierci (10) – serial Finlandia/Niemcy 23.50 Zdrajca ★★★★★ – dramat kryminalny Włochy/Francja/Niemcy/Brazylia 2019 Reż. Marco Bellocchio, wyk. Pierfrancesco Favino, Maria Fernanda Cândido 2.35 Stulecie Winnych (43)	Polsat DVB-T 5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Małanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny 11.35 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1497) – serial fabularno-dokumentalny Polska 15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1097) 17.00 Gliniarze (1133) 18.00 Pierwsza miłość (4086) 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.40 Wojna o jutro ★★★★★ – film sf USA 2021 Reż. Chris McKay, wyk. Chris Pratt, Yvonne Strahovski, Betty Gilpin Ojciec pragnący uratować Ziemię dla córki podróżuje w czasie, aby odmienić los planety. 23.25 Rekrut – thriller USA/Szwajcaria 2003 ★★★★★ Reż. Roger Donaldson, wyk. Al Pacino, Colin Farrell, Bridget Moynahan James Clayton zostaje zwerbowany do pracy w CIA. Jego mentorem jest Walter Burke. Szybko okazuje się, że ich kontakty przypominają zabawę w kotka i myszkę na krawędzi urwiska... 2.00 Spis drani ★★★★★ – thriller USA 2011	TVN DVB-T 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Best Bar”, Ostrów Wielkopolski 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Tomaszów Mazowiecki – Toscania 13.55 The Floor – teleturniej 14.35 Ukryta prawda (1502, 1734) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023 16.50 Szpital św. Anny (72) – serial obyczaj. Polska 17.55 Detektywi (252) – serial fabularno-dokumentalny Polska 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku: Pokusa Janssona – szwedzka zapiekanka z anchois 20.15 Na Wspólnej (4109) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Bitwa o gości – reality show 22.45 Tożsamość strachu ★★★★★ – horror USA 2021 Reż. Castille Landon, wyk. Katherine Heigl, Harry Connick Jr., Madison Iseman Cierpiąca na schizofrenię nastoletnia Rain podejrzewa, że jej sąsiadka przetrzymuje na strychu porwaną dziewczynkę. Razem z przyjacielem nastolatka wszczynają amatorskie śledztwo. A może Rain pogrąży się w wytworach własnej wyobraźni? 0.55 Co za tydzień – magazyn 1.40 Morderczynie (2, 3) 3.40 Szpital św. Anny (43)	TVN 7 DVB-T 6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (46) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 ★★★★★ Ci, którzy życzą mi śmierci – film sens. USA/Kan. 2021, reż. Taylor Sheridan, wyk. Angelina Jolie, Finn Little 22.15 ★★★★★ Egzekutor – film sens. USA 1996, reż. Chuck Russell, wyk. Arnold Schwarzenegger, James Caan 0.30 Poukładani 1.05 Wrota piekiel 2.05 SOS. Ekipy w akcji 3.05 Osadzone. Blok F	TV 4 DVB-T 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (170, 171) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Policjantki i policjanci (1350) 18.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show 19.00 Policjantki i policjanci (1351) – serial Polska 20.00 Uroczysko (193) – serial krym. Polska 20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (972) 21.30 Sprawiedliwi. Trójiasto (89) – serial krym. Polska 22.40 ★★★★★ Lot skazańców – film sens. USA 1997 1.00 Love Island. Wyspa miłości
TVP Kultura DVB-T 8.25 Dobry tytuł 9.00 Przeprowadzki (8) 10.10 ★★★★★ Wichrowe wzgórza – melodramat USA 1939 12.05 Był sobie Luwr 13.50 Wstęp wolny 14.10 ★★★★★ Joanna d'Arc – dr. USA 1948 16.45 Przeprowadzki (9) 17.55 Tygodnik kulturalny 18.50 Beethoven. Portret intymny 20.00 ★★★★★ Weselny toast – kom. Fr./Belg. 2020, reż. Laurent Tirard, wyk. Benjamin Lavernhe 21.35 Porozmawiajmy szczerze 22.15 ★★★★★ Lombardzista – dramat USA 1964 0.25 ★★★★★ Dobry, zły i brzydki – westem 1966	TV Trwam DVB-T 11.00 Msza św. o spókoj duszy zmarłego Papieża Franciszka oraz kardynałów i biskupów zmarłych w tym roku 12.30 Ludzki święty. Św. Alfons Liguori 13.30 Msza święta 14.30 Beatus, źródła Camino de Santiago 15.25 Tam ktoś jest! 16.10 Sanktuaria polskie 16.30 Porady bonifratrów 17.00 Świadkowie 17.30 Moja prapraia 18.15 Rozmowy niedokończone 19.45 Modlitwa z udziałem dzieci 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Z wędką...				
TVP Sport DVB-T 8.30 Piłka nożna: Real Sociedad Femenino – FC Barcelona Femeni 10.30 Piłka nożna: Jagiellonia Białystok – Raków Częstochowa 12.35 Piłka nożna: Miedź Legnica – Wierzysta Kraków 14.45 Piłka nożna: Olimpia Grudziądz – Sandecja Nowy Sącz 16.45 Magazyn Betclic 2. Ligi 17.30 Magazyn Betclic 1. Ligi 18.35 (L) Piłka nożna: ŁKS Łódź – Śląsk Wrocław 20.45 Magazyn Betclic 1. Ligi 21.35 Gol 22.55 Sport. wieczór 23.25 Boks: Denys Berinczyk – Keyshawn Davis	TV Puls DVB-T 6.00 Nash Bridges (2, 3) 8.00 Kobra – oddział specjalny (9) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (22) 10.00 Zbuntowany anioł (157, 158) 11.55 Wspaniałe stulecie (21, 22) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (630, 631) 15.50 Ranczo (9, 10) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (938, 939) 20.00 ★★★★★ Snajper: Duch wojownika – thriller USA 2016 22.05 ★★ Ocalić córkę – film sens. USA 2023 23.50 ★★ Gotowy na zemstę – film W. Bryt. 2017 2.00 Dzielnica strachu (417)				

★★★★ koniecznie ★★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

Co oznaczają liczby w pomiarze ciśnienia? Tych wartości nie powinny przekraczać

Marta Siesicka-Osiak
marta.siesicka-osiaak@polskapress.pl

Lekarz zlecił ci kontrolowanie ciśnienia, a ty nie wiesz nawet, co oznaczają liczby w pomiarze ciśnienia? Wszelkie wątpliwości związane z tym zagadnieniem rozwiewa nasz poradnik.

Pomiar ciśnienia tętniczego składa się z dwóch wartości – górnej i dolnej – wyrażonych w milimetrach słupa rtęci (mmHg). Wyświetlają się one na ekranie ciśnieniomierza automatycznego. Wartość górna oznacza ciśnienie skurczowe, natomiast dolna odnosi się do ciśnienia rozkurczowego. Zazwyczaj na wyświetlaczu jest też trzeci parametr, który pokazuje twój puls.

Co oznacza pierwsze i drugie ciśnienie?

● Ciśnienie skurczowe – to ciśnienie panujące w tętnicach w momencie skurczu mięśnia sercowego, widoczne jako wartość górna;

● Ciśnienie rozkurczowe – to ciśnienie mierzone w tętnicach, gdy serce się rozluźnia, przedstawione jako wartość dolna.

Pamiętaj, aby zawsze wykonać 2 pomiary w odstępie ok. 1-2 minut i zapisać średnią. Ciśnienie mierz dwa razy dziennie o stałej porze, najlepiej rano i wieczorem. Wyniki zapisuj w jednym miejscu np. w dzienniczku lub aplikacji i zabieraj ze sobą na kontrolę do lekarza.

Ważna jest także pozycja, w jakiej mierzysz ciśnienie. Do prawidłowego zmierzenia ciśnienia krwi zaleca się podparcie ramienia na blacie i założenie

Na nadciśnienie tętnicze wg szacunków na świecie choruje już jedna na trzy osoby

mankietu tak, aby jego środkowa część znajdowała się na wysokości serca. Mimo to w praktyce stosuje się niestandardowe pozycje np. z ramieniem opartym na kolanach lub bez podparcia z ręką swobodnie opadającą wzdłuż boku. W taki sposób ciśnienie mierzą nawet lekarze czy pielęgniarki w gabinecie podczas wizyty. Okazuje się, że przez nieprawidłową pozycję możesz zawyżyć swoje ciśnienie krwi nawet o 9 mmHg.

Jakie jest idealne ciśnienie krwi?

● Prawidłowe ciśnienie krwi według najnowszych wytycznych wynosi 120/80 mmHg, co oznacza, że:

● ciśnienie skurczowe (górna liczba) powinno być mniejsze niż 120,

● ciśnienie rozkurczowe (dolna liczba) powinno być mniejsze niż 80.

Podwyższone ciśnienie skurczowe, przekraczające wartość 130 mmHg, wskazuje na zwiększone obciążenie ścian naczyń krwionośnych. W takiej sytuacji serce musi włożyć więcej wysiłku, aby pompować krew do organizmu.

Badania pokazują, że podwyższone ciśnienie skurczowe (górne) jest silniej powiązane z występowaniem zawału serca i udaru mózgu niż rozkurczowe. Jednak podwyższone ciśnienie rozkurczowe (dolne), przekraczające 80 mmHg także świadczy o zaburzeniu pracy układu krwionośnego. Jego nieprawidłowe parametry mogą być

pierwszym zwiastunem wystąpienia chorób układu sercowo-naczyniowego.

Skąd bierze się wysokie ciśnienie?

Problem nadciśnienia dotyczy już ponad 10 milionów Polaków. Jedną z głównych przyczyn jego występowania jest starzenie się organizmu. Dlaczego? Ponieważ wraz z wiekiem nasze naczynia krwionośne stają się sztywniejsze, a to powoduje wzrost ciśnienia krwi.

Pozostałe czynniki sprzyjające podwyższeniu ciśnienia to m.in.: ● uwarunkowania genetyczne ● cukrzyca choroby nerek ● zaburzenia hormonalne ● przyjmowanie niektórych leków ● otyłość i nadwaga ● niewłaściwa dieta bogata w sól.

Jeśli chcesz w naturalny sposób zapobiegać rozwojowi nadciśnienia zadбай o zmianę stylu życia. Rzuć palenie, ogranicz spożycie alkoholu, kontroluj wagę, wprowadź odpowiednią dietę – sprawdź się dieta DASH lub dieta śródziemnomorska i pamiętaj o aktywności fizycznej (co najmniej 150 minut ćwiczeń o umiarkowanej intensywności tygodniowo).

Czy niskie ciśnienie zagraża życiu?

Nie należy lekceważyć także zbyt niskiego ciśnienia krwi, mówimy o nim, gdy skurczowe ciśnienie krwi wynosi poniżej 90 mmHg, a rozkurczowe poniżej 60 mmHg. Skontaktuj się z lekarzem, jeśli twoje ciśnienie spadło poniżej tych wartości,

a jednocześnie obserwujesz u siebie takie objawy jak: ● zawroty głowy ● omdlenie ● nagłe zmęczenie ● nudności ● zaburzenia widzenia.

Niskie ciśnienie krwi występujące w sposób ciągły i niedające niepokojących objawów nie jest stanem zagrażającym zdrowiu. Choć jednak kardiologzy przyjmują, że niedociśnienie samoistne jest mniej niekorzystne dla pacjenta niż nadciśnienie, z badań naukowych wynika, że wcale nie jest ono obojętne dla zdrowia.

U osób z przewlekłym niedociśnieniem tętniczym, które najczęściej ma podłoże genetyczne, wykazano mniejszą elastyczność tętnic w porównaniu z osobami o normalnym ciśnieniu krwi. Powoduje to spowolnienie przepływu krwi i jest właściwym powodem spadku jej ciśnienia. W rezultacie tkanki organizmu są mniej dotlenione, co w późniejszym wieku może powodować szereg dolegliwości i zmian chorobowych.

Natomiast niedociśnienie ortostatyczne zagraża nie tylko zdrowiu, ale i życiu pacjenta. Oprócz tego, że często wywołuje omdlenia, może też nasilać niedokrwienie serca przy chorobach układu krążenia.

Powodem do niepokoju jest również niskie ciśnienie w ciąży, szczególnie jeśli przyszła mama miała wcześniej ciśnienie w normie. Może to wskazywać na osłabienie, a nawet wewnętrzny krwotok i powinno być jak najszybciej skonsultowane z lekarzem.

W Polsce znajduje się 47 uzdrowisk oferujących relaks wśród pięknej natury, a także kuracje w sanatorium

10 najlepszych uzdrowisk w Polsce. Jest nowy ranking

Emil Hoff
emil.hoff@stronazdrowia.pl

Redakcja Magazynu Travelist, specjalizującego się w krajowej turystyce, rozstrzygnęła konkurs na najlepsze polskie uzdrowiska. Niżej Top 10 uzdrowisk, które wytypowali internauci.

1. Busko-Zdrój, woj. świętokrzyskie; 22 proc. głosów

Busko zachwyca kuracjuszy i turystów przede wszystkim klimatem: jest tu bardzo słonecznie i ciepło, nawet jesienią i zimą klimat jest łagodniejszy niż w innych miejscach.

2. Muszyna, woj. małopolskie; 17 proc. głosów

Pięknie położona nad Popradem miejscowość oferuje oryginalne atrakcje: ogrody sensoryczne, zaprojektowane tak, by działały na wszystkie zmysły, nie tylko wzrok i powonienie.

3. Krynica-Zdrój, woj. małopolskie; 14 proc. głosów

Krynica ma aż 200 lat tradycji uzdrowiskowych, co widać w jej pięknej architekturze i szerokiej ofercie atrakcji. Widoki z Jaworzyny krynickiej zapierają dech w piersiach.

4. Kołobrzeg, woj. zachodniopomorskie; 11,5 proc. głosów

Słynie ze swoich solanek, bo rowiny i plaż. To w ogóle jeden z ulubionych kurortów Polaków, chętnie wybierany na letnie wakacje i urlopy.

5. Świnoujście, woj. zachodniopomorskie; 10,3 proc. głosów

Zachwyca piękny Park Zdrojowy i jedna z najlepszych plaż na polskim wybrzeżu. Panuje tu

kosmopolityczna atmosfera za sprawą gości z Niemiec i Skandynawii.

6. Nałęczów, woj. lubelskie; 9,75 proc. głosów

W samym miasteczku można podziwiać zabytkowe wille, a okolica doskonale nadaje się na spacer wśród lasów i malowniczych wąwozów.

7. Polanica-Zdrój, woj. dolnośląskie; 9,63 proc. głosów

Szczególnie pięknie jest tu wiosną i latem, gdy rozkwitają magnolie i rododendrony w parku zdrojowym. Latem w Teatrze Zdrojowym można oglądać spektakle, racząc się wodą ze słynnego źródła Wielka Pieniawa.

8. Szczawnica, woj. małopolskie; 8 proc. głosów

Poza wszystkimi innymi atrakcjami, Szczawnica to doskonałe miejsce dla osób lubiących aktywny wypoczynek. Z uzdrowiska można ruszyć w Pieniny, płynąć Dunajcem na flisackiej tratwie lub udać się na szlaki Beskidu Sądeckiego.

9. Szczawnio-Zdrój, woj. dolnośląskie; 7,2 proc. głosów

Miejscowość u stóp Gór Wałbrzyskich słynie przede wszystkim z pięknej, zabytkowej pijalni wód mineralnych. Spacerując po tym pawilonie, można się poczuć jak w czasach księżnej Daisy.

10. Kudowa-Zdrój, woj. dolnośląskie; 6,7 proc. głosów

Kudowa oferuje oryginalne atrakcje, jak słynna Kaplica Cza-szek i Szlak Giniących Zawodów.

WARTO WIEDZIEĆ

Kiedy na SOR?

Znaczne odchylenia w pomiarach ciśnienia krwi – zarówno zbyt wysokie, jak i zbyt niskie wyniki – mogą stanowić zagrożenie życia i wymagają pilnej konsultacji lekarskiej. Niezwłocznie skontaktuj się z lekarzem lub pogotowiem, jeśli wystąpią takie objawy jak: ● ból lub uczucie ucisku w klatce piersiowej ● trudności z oddychaniem ● omdlenie lub utrata przytomności ● objawy udaru (osłabienie jednej strony ciała lub twarzy, zaburzenia mowy, dezorientacja).

RELACJA NA TIKTOKA PRZY GROBIE BABCI?

Robert Migdał

O tym, jak poprawnie zachowywać się na cmentarzu, a jakich zachowań kategorycznie unikać – rozmowa z Marcinem Brodowskim, mistrzem świeckich ceremonii pogrzebowych z Wrocławia

Marcin Brodowski: Rozmowy telefoniczne mogą poczekać do czasu, kiedy będziemy już poza cmentarzem

Robert Migdał: Słyszałem takie stwierdzenie, że „na cmentarzu zachowujemy się jak w kościele”. Przede wszystkim – cisza. Nie powinniśmy być głośno. Ludzie odwiedzający groby bliskich chcą móc się skupić, pomyśleć, powspominać, pomodlić. Nie możemy im przeszkadzać.

Przed dniem Wszystkich Świętych – i w okolicy 1 listopada – trudno będzie taką całkowitą ciszę osiągnąć. Na cmentarzach będzie w tym czasie bardzo wielu odwiedzających: trzeba będzie wykonać jakieś prace porządkowe, wtedy na pewno nie będzie ciszy. Jednak 1 listopada i w Dzień Zaduszny powinniśmy już o nią zadbać. Jeśli rozmowa, to bardziej szept, ton głosu ściszony. Oczywiście nie trzeba przez cały czas zachowywać jakiejś niesamowitej powagi, bo do śmierci można też podchodzić w sposób pogodny, wesoły, więc jeśli pojawi się uśmiech, a nawet śmiech, to niech on raczej nie będzie głośny.

Rozmowy przy grobach odbywają się nie tylko twarzą w twarz. Wiele osób rozmawia też przez telefon, i to wcale nie w cichy sposób. Ba, niekiedy włączają zestaw głośnomówiący i cała okolica słyszy, z kim i o czym rozmawiają. Niektórzy też oglądają filmiki na smartfonie, słuchają muzyki...

To wykracza nie tylko poza zasady tzw. *savoir-vivre'u* cmentarnego, ale przede wszystkim poza zasady do-

brego wychowania. Pamiętamy, że cmentarz to jest miejsce szczególne, że nie jesteśmy na nim sami. Dookoła są ludzie – jedni chcą się pomodlić, drudzy spędzić troszkę czasu ze swoimi myślami. Uważam, że absolutnie rozmowy telefoniczne mogą poczekać do czasu, kiedy będziemy już poza cmentarzem. Najlepiej też wyciszyć dźwięki w telefonie, żeby dzwonek nie hałasował i nie przeszkadzał innym.

Nie poruszajmy się po cmentarzu na rowerze, hulajnodze, na deskorolce...

Nie biegajmy! I zadbajmy też o to, żeby nasze dzieci też nie biegały. Zróbmy to też dla ich bezpieczeństwa: we Wszyst-

kich Świętych między grobami będzie dużo ludzi. Dzieciaki są bardzo mądre. Jak się z nimi wcześniej porozmawia, wyjaśnią, gdzie będziemy, co to jest za dzień, z czym on jest związany, to myślę, że nie będzie z tym żadnego problemu i nasze dzieci to uszanują.

Sporo osób chce przyjść na cmentarz ze zwierzętami, „bo przecież piesek to jak członek rodziny”, „no bo przecież malutki”...

Wydaje mi się, że jednak w tym dniu warto by było, żeby ten nasz piesek czy też kotek został w domu. Zwierzęta mogą się stresować na cmentarzu – obcy ludzie, obce zapachy – i mogą pokazać jakieś zachowania, któ-

rych na co dzień się byśmy się po nich nie spodziewali.

Przede wszystkim jednak powinniśmy przeczytać regulamin cmentarza, bo w wielu z nich jest napisane, że zwierzętom na teren cmentarza wstęp jest wzbroniony.

Cmentarz to jest miejsce zarządzane albo przez parafię, albo przez gminę, no i tych ustaleń, które tam obowiązują, należy bezwzględnie przestrzegać. Zresztą, jak powiedziałeś sam, traktujemy cmentarz jako miejsce święte, niezależnie od wiary, niezależnie od tego nawet, jeśli ktoś nie wierzy, to i tak traktuje to miejsce jak coś wyjątkowego, gdzie te zasady po prostu trzeba respektować.

1 listopada przed nekropolią przewijają się tłumy. To też okazja dla wielu handlarzy, żeby zarobić trochę grosza nie tylko na zniczach i kwiatkach, ale i na jedzeniu. Przed bramami cmentarzy ustawiają się sprzedawcy hot dogów, waty cukrowej, popcornu.

Na zewnątrz można coś zjeść, posilić się, wypić coś ciepłego, ale jak wchodzimy na cmentarz, to tak jakbyśmy wchodzili do świątyni, czyli jedzenie zostawiamy przed bramą. Nie wypada jeść i pić nad grobem. Tak samo nie powinno się palić papierosów przy grobie – po prostu może przeszkadzać innym. Ktoś czuje, że musi zapalić? Niech wyjdzie za mury cmentarza.

Naprawdę się nic nie stanie, jeśli się powstrzymamy i od telefonu, i od papierosa, i od jedzenia na kilkadziesiąt minut, kiedy będziemy z odwiedzanymi na grobach bliskich.

Nowe czasy, nowe zjawiska. W sieci pojawiają się relacje live z cmentarzy, nagrania wrzucane na Facebooka i TikToka, robienie zdjęć z grobami w tle.

Zależy, w jakim celu się to robi. Ja sam nagrywam filmiki na cmentarzu, które są prezentowane w sieci, ale one dotyczą pracy, którą wykonuję: mistrza świeckich ceremonii pogrzebowych. Ale relacje live znad grobu we Wszystkich Świętych albo łączenie się wideo przez smartfona z innymi członkami rodziny i rozmawianie z cmentarza z kimś

z drugiego końca globu? Uważam, że należy unikać takich rzeczy. Można to zrobić po wyjściu za bramę. Natomiast jeśli chcemy udokumentować ten czas i to miejsce, i zrobimy sobie zdjęcie, to myślę, że nikomu to nie będzie przeszkadzało. Albo gdyby ktoś chciał uwiecznić na zdjęciu ładnie przystrojony grób i wysłać to zdjęcie rodzinie – to nic złego się nie stanie. Nie dajmy się zwariować.

Na koniec chciałem Cię zapytać o tak zwaną modę cmentarną, bo niektórzy traktują wyjście na cmentarz 1 listopada czy w Dzień Zaduszny jak rewiew mody. Czy jest jakiś taki dress code: jak się ubrać, idąc na cmentarz, a jak nie?

W tradycji przyjęło się, że we Wszystkich Świętych trzeba ubrać się w sposób odświętny, tak jakbyśmy szli do kogoś w gości, bo tak naprawdę idziemy w gości – do naszych bliskich, którzy na tym cmentarzu są pochowani. Obojętnie jestem zwolennikiem tego, żeby strój był stonowany, żeby kolory nie były rażące, żebyśmy się jakoś specjalnie z tego tłumu nie wyróżniali. Jeśli natomiast ktoś traktuje wyjście na cmentarz jak rewiew mody, to uważam, że nie jest to do końca coś złego: bo ktoś specjalnie się tak ubiera właśnie po to, żeby podkreślić, że ten dzień jest dla niego wyjątkowy. Jeśli to nie jest strój jakiś wyzywający czy z wulgarnymi napisami, to jak najbardziej bym tę granicę tolerancji delikatnie przesunął.

Rozmawiał Robert Migdał

1 listopada powinniśmy na cmentarzach zadbać o ciszę i powagę

Legniczanie po pierwszej połowie przegrywali, ale potem zdecydowanie zasłużyli na zwycięstwo

PIŁKA NOŻNA PRZED MIEDZIANKĄ JAGIELLONIA I WIECZYSTĄ KRAKÓW

Miedź odwróciła losy meczu ze Stalą Mielec

Piotr Janas
Legnica

Miedź Legnica pokonała na wyjeździe Stal Mielec 2:1 w meczu 14. kolejki Betclis 1 ligi. Mielczanie od 62' minuty grali w osłabieniu.

Legnicka drużyna była zdecydowanym faworytem w meczu ze Stalą Mielec, ale pierwsza połowa nie potoczyła się po jej myśli. Mielczanie w 34' minucie wyszli na prowadzenie, po tym jak z rzutu wolnego Jakuba Wrąbła zaskoczył doświadczony Maciej Domański. Kluczowa dla losów tego spotkania była jednak 62' minuta, kiedy to bezpośrednią

czerwoną kartę zobaczył napastnik Stali Ksienian Fućak. Miedź dostała tlen i rzuciła się do odrabiania strat.

Najpierw w 69' minucie reprezentant Białorusi Gleb Kuczek posłał celne dośrodkowanie na dalszy słupek, a tam zamykający akcję Hiszpan Asier Córdoba strzałem głową doprowadził do wyrównania.

Miedzianka poszła za ciosem i 6 minut później po rzucie rożnym na instynktowny strzał bez przyjęcia zdecydował się Kamil Kościelny i... sam wyglądał na zdziwionego tym, jak czysto trafił w piłkę, która za-trzepotała w sieci.

Stal mocno się otworzyła, przez co narażała się na kontra-

taki. Dwukrotnie szanse na zamknięcie tego meczu miał dzięki temu Marcel Mansfeld, ale to nie był mecz 24-letniego napastnika z Niemiec.

Ostatecznie Miedź wygrała 2:1, a jej były szkoleniowiec - prowadzący dziś Stal Ireneusz Mamrot - miał prawo odczuwać prawdziwe déjà vu. Jego drużyna trzeci raz z rzędu przegrywa w stosunku 1:2, a dwa tygodnie temu (mecz z Chrobrym Głogów) także prowadziła 1:0, kończyła mecz w dziesiątkę po czerwonej kartce, by ostatecznie przegrać 1:2.

Przed Miedzią prawdziwy maraton. Już w najbliższy czwartek (30 października) legniczanie podejmą Jagiellonię

Białystok w 1/16 finału STS Pucharu Polski, a w niedzielę (2 listopada) na Orle Białym przegrydzie Wieczysta Kraków.

Stal Mielec - Miedź Legnica 1:2 (1:0)

Bramki: Domański 35 - Córdoba 69, Kościelny 75.

Stal: Matys - Díez, Puerto, Senger, Kavčić (82. Odolak) - Gerbowski (50. Matynia), Domański, Sommerfeld (61. Pišek), Losada, Szeliga (82. Sądłocha) - Fućak.

Miedź: Wrąbel - Podgórski (63. Bochnak), Stępiński, Kościelny, Grudziński, Kuczek - Antonik (86. Mioć), Serafin (72. Petrović), Letniowski (86. Drygas), Córdoba - Stanclik (72. Mansfeld).

Zagłębie Lubin zremisowało, Chrobry w natarciu

Piotr Janas
Legnica

Jeden punkt w Ekstraklasie dla Zagłębia Lubin z Brou-Bet Termalika Nieciecza 1:1. Świetna seria Chrobrego Głogów w Betclis 1 Lidze: 1:0 z GKS w Tychach..

Zagłębie pojechało do Niecieczy uskrzydłone zwycięstwem z Legią Warszawa (3:1). Niestety w meczu tym poważnego urazu doznał Dominik Hładun, który najprawdopodobniej w tym roku już nie zagra. To otworzyło Miedziowym drogę do tzw. transferu medycznego i lubinianie z takiej możliwości skorzystali: piłkarzem Zagłębia został doświadczony Rafał Gikiewicz.

Choć niemal wszyscy spodziewali się szybkiego debiutu „Gikiego”, to w Niecieczy między słupkami bramki gości stanął jednak jego rówieśnik - Jasmin Burić.

W drugiej połowie niezawodny w tym sezonie duet Marcel Reguła - Leonardo Rocha dał Miedziowym prowadzenie.

Ten pierwszy popisał się doskonałym przyjęciem i zimną krwią, z jaką wystawił Portugalczykowi piłkę do pustej bramki. Dla Rochy to piąty

z rzędu mecz z golem. Dla gospodarzy gola z karnego strzelił Maciej Ambrosiewicz.

Chrobry Głogów skazywany przed sezonem na walkę o utrzymanie zanotował w niedzielę czwarte zwycięstwo z rzędu, które - przynajmniej na chwilę - pozwoliło głogowianom wskoczyć na 3. miejsce w tabeli Betclis 1 ligi.

Akcja, która przesądziła o losach meczu miała miejsce w 18' minucie. Po dośrodkowaniu Kacpra Tabiśia doszło do sporego zamieszania w szesnastce gospodarzy, Szymon Lewkot głową zgrał futbolówkę do Jakuba Gricia, a Słowak - będąc tyłem do bramki - złożył się do bardzo trudnego technicznie półwoleja, który kompletnie zaskoczył stojącego w bramce tyszczan Kacpra Kołotyłę.

To była jedna z kilku sytuacji, jaką goście stworzyli sobie przed przerwą. W całej pierwszej połowie byli zespołem zdecydowanie lepszym, a ich prowadzenie było w 100% zasłużone.

Po zmianie stron obraz gry się nie zmienił, dalej to Chrobry miał więcej z gry, lecz kolejnych bramek nie było i trzy punkty pojechały na Dolny Śląsk.

Zagłębie Lubin zremisowało z Termalikiem, choć po niedawnym zwycięstwie z Legią było faworytem

Krzyżówka panoramiczna

handlowa dziel-
nica Stambułu

ciężki koń
pociągowy

ściga
się na
lodzie

kuj poki
gorące

boni-
fikata

dział
mecha-
niki

dawny
pasterz
wołów

strona
monety
rzymski
rynek

nakła-
nianie
do
zgody

ludowy
taniec
ku-
bański

szlam,
muł

minerał,
tyszczyk

żelazo
lub
miedź

bogacz,
kręzus

woj-
skowa
czujka

związek
che-
miczny

pole
uprawne
uchwyt
noża

maczka
z pnia
palmy

zbiór
map

poręka
na
wekslu

duże
naczy-
nie

kuzynka
szer-
szenia

siąła
mak

Kurek,
pisarz

duma
lisicy

hinduska
księż-
niczka

filozof
z Rotter-
damu

wąsata
ryba

tajne
porozu-
mienie

blot-
nisty
staw

cenny
kamień
ozdobny

statek
powie-
trzny

bok-
serski
zwód

tkanina
ze
złotą
nitką

bla-
chowy
łącznik

bałowa
w
pałacu

mno-
żenia

7

3

1

4

11

9

12

10

6

5

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 12 utworzą rozwiązanie – dokończenie dowcipu z okienka.

Uśmiechnij się!

Kolega do ko-
leżanki z pracy:
– Wiesz, że
nazywają cię
Kopciuszkiem?
– Bo szukam
królewicza z bajki?
– Nie, ...

Krzyżówka A-Ż

Každy odgadywany wyraz (w nawiasie liczba liter) zaczyna się literą poprze-
dzającą określenie. Miejsce
wpisywania – do odgadnię-
cia. Litery w polach z kropką,
czytane rzędami, utworzą
rozwiązanie.

A) roślina lecznicza, kupałnik
górski (6).

B) popisywanie się, efekciar-
stwo, fanfaronada (8).

C) wyjątkowo piękne drzewo
z rodziny sosnowatych (4).

D) tragiczność, okropność (9).

E) mityczna żona Orfeusza (8).

F) krój, wzór lub styl ubrania
lub innego przedmiotu (5).

G) podróżnik podróżnik w po-
wieści Swifta (7).

H) ... Potter, filmowy czaro-
dziej (5).

I) syn Abrahama i Sary (5).

J) mała poduszka (6).

K) kapusta abisyńska (6).

L) najniższa, przyziemna war-
stwa roślin w lesie (5,4).

Ł) miasto w powiecie węgrow-
skim (6).

Ż

A

M) opiekunka sztuk pięknych
i nauki (4).

N) gardzi szkołą i książkami
(5).

O) psy, co poszły w las (5).

P) kierunek działania siły cięż-
kości (4).

R) cienka gałązka, witka (5).

S) bariera na przejeździe ko-
lejowym (7).

T) drużyna sportowa, repre-
zentacja (4).

U) biesiada przy suto zasta-
wionym stole (5).

W) aromatyczny wytrawny al-
kohol (6).

Z) dawne określenie rzezi-
mieszka (6).

Ż) zupa na zakwasie z chleba
lub mąki (5).

Krzyżówka z hasłem

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

5

20

18

17

16

4

3

13

12

15

13

19

11

10

8

1

21

Litery z pól ponumerowanych w prawym dolnym rogu od 1 do 22 utworzą rozwiązanie – myśl Epikura.

Poziomo:

1) rybna lub ziemniaczana,
7) broniona przez Ordona,
8) lodowa w zieleniaku,
9) ... wymiany walut,
12) poszewka na koldrę,
13) między zwrotnikami,
15) przyjęcie w ambasadzie,
17) liche postanie,
18) niewielki wodospad,
22) „... Issy” Czesława Miłosza,
23) śnił o niej biblijny Jakub.

Pionowo:

2) powieść z Maciejem Boryną,
3) pseudonim Żeromskiego,
4) karnacja skóry twarzy,
5) angielski złoty,
6) stolica kraju faraonów,
9) np. walet pik,
10) przyzwyczajenie, nałóg,
11) składa się z trzech dań,
14) azjatycki kuzyn psa,
15) 1:1 na boisku,
16) ... okresowy pierwiastków,
19) wynik dodawania,
20) bawół indyjski,
21) sala wykładowa.

model
Forda

człowiek
niecy-
wilizo-
wany

składana
na ołtarzu

stolica
kraju
nad
Bosforem

wolna
w
tygodniu

WIRÓWKA
PANORAMICZNA

ciężka
jedno-
stajna
praca

hutniczy
skrzep

Harvey,
aktor
z USA

niewol-
niczka
mody

napędza
samo-
chód

Początek wpisywania odgadniętych wyrazów w polach z kreską, kierunek zegarowy. Litery w oznaczonych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie – przysłowie.

Duet jolek

R

O

M

E

O

J

U

L

I

A

1

5

7

2

6

4

8

3

W diagramach ujawniono niektóre litery. Litery z pól ponume-
rowanych od 1 do 8 utworzą rozwiązanie.

W przypadkowej kolejności:

– ruchoma faldą skórna za-
kończona rżesami
– groźny narkotyk z krasno-
drzewu
– reprezentacyjna sala w zamku
– deklinacja lub koniugacja
– włókno z celulozy

– rogacz wśród owadów
– Samuel, Samuel, pisarz fran-
cuski „Czekając na Godota”
– francuski rywal Renaulta
– święty biskup Aleksandrii
– roślinne nektarium
– maszyna przędzalnicza
– potrawa z ryżu

Logogryf

1

2

3

4

5

6

Litery w polach z kropką
czytane kolumnami utworzą
rozwiązanie – tytuł powieści.

1) okazałość, przepych,
2) uskok, przepaść,
3) sklep z bestsellerami,
4) absolutna potęga, siła,
5) ogórek marynowany w occie,
6) wzorzysta tkanina jedwabna.

Krzyżówka

1

2

3

4

5

6

Litery z pól ponumerowanych
w prawym dolnym rogu od 1
do 8 utworzą rozwiązanie.

Poziomo:

4,5,6) premierzy II Rzecz-
pospolitej.

Pionowo:

1) morska głębia, otchlań,
2) premier II Rzeczypospolitej.
3) plażowe spodenki.

Szyfr

14

11

16

7

10

5

1

12

9

15

17

6

3

4

2

8

13

Litery z pól od 1 do 17 utwo-
rzą rozwiązanie: tytuł filmu.

Poziomo:

11) najstarszy w rodzinie,
17) torbac z Tasmanii.

Pionowo:

14) okrywa pień brzozy,
11) pole działania,
7) sklep z wózkami.

Rozwiązania

Krzyżówka panoramiczna:
rozwiązanie: „Wszystko rozpada się”
Logogryf: „Wszystko rozpada się”
Szyfr: „Wszystko rozpada się”
Duet jolek: „Wszystko rozpada się”
Krzyżówka A-Ż: „Wszystko rozpada się”

eprasa.pl 7641c433bd